

Offentlighet, sekretess och integritet

Sammanfattning

Utskottet föreslår ett tillkännagivande om en sekretessbrytande bestämmelse vid vanvård av djur, så att hälso- och sjukvårdspersonal och socialtjänsten får lämna uppgifter vidare om djurskyddsproblem till den berörda kontrollmyndigheten.

Utskottet föreslår också ett tillkännagivande om informationsteknik och demokrati med innebörden att regeringen bör vidta åtgärder för att informationsteknikens potential utnyttjas i syfte att främja demokratin.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden som rör frågor om avtal för handel på internet, stärkt integritetsskydd för e-tjänster, kvalitetsverktyg för webbplatser och Datainspektionens uppdrag, kontantbetalning av träningskostnader, uppgifter om enskildas resor, RFID-teknik, tillgången till uppgifter ur offentliga register, införande av en integritetsbalk, tilläggsdirektiv till utredningen om dataskyddsförordningen, en sekretessbrytande bestämmelse för SOS Alarm, offentlighet i skolor med enskild huvudman, en sekretessbrytande bestämmelse för statligt anställningsstöd, digitalisering inom offentlig förvaltning, sekretess vid ansökan om tjänst inom offentlig verksamhet, översyn av offentlighets- och sekretesslagen i samband med en översyn av socialtjänstlagen samt stärkt tillsyn på integritetsområdet.

Utskottet avstyrker efter förenklad beredning ett antal motionsyrkanden som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet behandlat tidigare under valperioden. Dessa motionsyrkanden rör frågor om handel med personuppgifter, missbruk av offentlighetsprincipen, forskares tillgång till sekretessbelagda uppgifter, tystnadsplikt för tolkar och publicering av bilder för brottsbekämpning.

I betänkandet finns tio reservationer (M, SD, V, L, KD).

Behandlade förslag

Ett fyrtiotal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2015/16 och 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Bakgrund	6
Utskottets överväganden.....	23
Personlig integritet och kvalitetsverktyg för webbplatser.....	23
Sekretessbrytande bestämmelse vid vård av djur.....	29
Sekretessbrytande bestämmelse för SOS Alarm	32
Offentlighet i skolor med enskild huvudman	34
Sekretessbrytande bestämmelse för statligt anställningsstöd.....	38
Digitalisering inom offentlig förvaltning samt informationsteknik och demokrati	40
Sekretess vid ansökan om tjänst inom offentlig verksamhet	49
Översyn av offentlighets- och sekretesslagen i samband med översyn av socialtjänstlagen	53
Stärkt tillsyn på integritetsområdet	54
Motioner som bereds förenklat.....	56
Reservationer	57
1. Personlig integritet, punkt 1 (SD).....	57
2. Personlig integritet, punkt 1 (L).....	58
3. Kvalitetsverktyg för webbplatser, punkt 2 (SD, KD)	59
4. Sekretessbrytande bestämmelse vid vård av djur, punkt 3 (V)	60
5. Sekretessbrytande bestämmelse för SOS Alarm, punkt 4 (SD).....	60
6. Offentlighet i skolor med enskild huvudman, punkt 5 (SD).....	61
7. Sekretessbrytande bestämmelse för statligt anställningsstöd, punkt 6 (SD, V)	61
8. Digitalisering inom offentlig förvaltning, punkt 7 (M).....	62
9. Informationsteknik och demokrati, punkt 8 (V)	63
10. Stärkt tillsyn på integritetsområdet, punkt 11 (L).....	63
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	65
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16	65
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	68

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Personlig integritet

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:395 av Mathias Sundin och Birgitta Ohlsson (båda FP) yrkandena 1 och 2,

2015/16:511 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP),

2015/16:517 av Birgitta Ohlsson (FP),

2015/16:2066 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD),

2015/16:2644 av Ulf Berg och Gunilla Nordgren (båda M),

2015/16:2781 av Robert Hannah m.fl. (FP) yrkande 2,

2015/16:3049 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 4 och 5,

2016/17:657 av Nina Lundström (L) yrkandena 1 och 2,

2016/17:1529 av Gunilla Nordgren (M),

2016/17:3053 av Solveig Zander (C) och

2016/17:3156 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 2.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (L)

2. Kvalitetsverktyg för webbplatser

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2684 av Tuve Skånberg m.fl. (KD) yrkande 2 och

2016/17:2857 av Tuve Skånberg m.fl. (KD) yrkande 2.

Reservation 3 (SD, KD)

3. Sekretessbrytande bestämmelse vid vanvård av djur

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en sekretessbrytande bestämmelse vid vanvård av djur och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:543 av Birgitta Ohlsson och Christina Örnebjär (båda FP) yrkande 5 och

2016/17:2289 av Thomas Finnborg (M).

Reservation 4 (V)

4. Sekretessbrytande bestämmelse för SOS Alarm

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2827 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 16 och

2016/17:2284 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 16.

Reservation 5 (SD)

5. Offentlighet i skolor med enskild huvudman

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:1286 av Richard Jomshof (SD),

2015/16:1686 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 3 och

2016/17:2519 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 4.

Reservation 6 (SD)

6. Sekretessbrytande bestämmelse för statligt anställningsstöd

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:378 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkande 15 och

2016/17:1196 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkande 13.

Reservation 7 (SD, V)

7. Digitalisering inom offentlig förvaltning

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:229 av Erik Ottoson (M) yrkande 3,

2015/16:734 av Anette Åkesson (M) yrkande 3,

2015/16:3074 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 21 och

2016/17:682 av Anette Åkesson (M) yrkande 3.

Reservation 8 (M)

8. Informationsteknik och demokrati

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om åtgärder för att informationsteknikens potential utnyttjas i syfte att främja demokratin och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2496 av Andreas Norlén m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 5.

Reservation 9 (V)

9. Sekretess vid ansökan om tjänst inom offentlig verksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:763 av Maria Abrahamsson (M),

2016/17:1458 av Lena Asplund (M) och

2016/17:2240 av Jessika Roswall (M).

10. Översyn av offentlighets- och sekretesslagen i samband med översyn av socialtjänstlagen

Riksdagen avslår motion

2015/16:1868 av Eva Lindh m.fl. (S).

11. Stärkt tillsyn på integritetsområdet

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2788 av Mathias Sundin m.fl. (FP) yrkande 6 och

2016/17:3470 av Tina Acketoft m.fl. (L) yrkandena 6 och 7.

Reservation 10 (L)

12. Motioner som bereds förenklad

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2254 av Mikael Oscarsson (KD),

2015/16:2286 av Lars-Axel Nordell (KD),

2015/16:2357 av Lars-Arne Staxäng (M),

2015/16:2467 av Johan Hultberg (M),

2015/16:2561 av Finn Bengtsson och Hans Wallmark (båda M),

2015/16:2723 av Cecilia Widegren (M),

2016/17:676 av Lars-Arne Staxäng (M) och

2016/17:1664 av Lars-Axel Nordell (KD).

Stockholm den 20 april 2017

På konstitutionsutskottets vägnar

Andreas Norlén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Andreas Norlén (M), Björn von Sydow (S), Hans Ekström (S), Annicka Engblom (M), Veronica Lindholm (S), Jonas Millard (SD), Maria Abrahamsson (M), Per-Ingvar Johnsson (C), Agneta Börjesson (MP), Patrick Reslow (M), Emanuel Öz (S), Tina Acketoft (L), Laila Naraghi (S), Berit Högman (S), Crister Spets (SD), Nooshi Dadgostar (V) och Sofia Modigh (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 44 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2015/16 och 2016/17. Yrkandena gäller bl.a. avtal för handel på internet, stärkt integritetsskydd för e-tjänster, Datainspektionens uppdrag, kontantbetalning av trängselskatt, uppgifter om enskildas resor, RFID-teknik, tillgången till uppgifter ur offentliga register, införande av en integritetsbalk, tilläggsdirektiv till utredningen om dataskyddsförordningen, en sekretessbrytande bestämmelse vid vanvård av djur, en sekretessbrytande bestämmelse för SOS Alarm, offentlighet i skolor med enskild huvudman, en sekretessbrytande bestämmelse för statligt anställningsstöd, digitalisering inom offentlig förvaltning, informationsteknik och demokrati, sekretess vid ansökan om tjänst inom offentlig verksamhet, översyn av offentlighets- och sekretesslagen i samband med en översyn av socialtjänstlagen samt stärkt tillsyn på integritetsområdet.

Vissa motionsyrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet behandlade våren 2015 (bet. 2014/15:KU15). Dessa motionsyrkanden behandlas nu i förenklad form. Det gäller motioner om handel med personuppgifter, missbruk av offentlighetsprincipen, forskares tillgång till sekretessbelagda uppgifter, tystnadsplikt för tolkar och publicering av bilder för brottsbekämpning.

Bakgrund

Gällande ordning

Tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) ger varje medborgare rätt att i skrift och i radio, tv och liknande medier uttrycka sina tankar och åsikter och lämna uppgifter i vilket ämne som helst. Av 2 kap. 1 § TF följer att varje svensk medborgare ska ha rätt att ta del av allmänna handlingar. Rätten att ta del av allmänna handlingar får enligt 2 kap. 2 § TF begränsas endast om det krävs med hänsyn till vissa intressen, bl.a. skyddet för en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. Varje inskränkning i rätten att ta del av allmänna handlingar ska enligt TF anges noga i en bestämmelse i en särskild lag eller, om det anses lämpligare i ett visst fall, i en annan lag som den särskilda lagen hänvisar till. Efter bemyndigande i en sådan bestämmelse får regeringen genom förordning meddela närmare föreskrifter om bestämmelsens tillämplighet. Den särskilda lag som avses är offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL. Kompletterande bestämmelser finns i offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641).

Det allmänna ska enligt 1 kap. 2 § fjärde stycket regeringsformen (RF) verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden

och värna den enskildes privatliv och familjeliv. Var och en är vidare, genom den grundlagsändring som trädde i kraft den 1 januari 2011, skyddad gentemot det allmänna mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden (2 kap. 6 § andra stycket RF).

Begränsningar i detta skydd får göras endast för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle. Begränsningarna får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett dem och heller inte sträcka sig så långt att de utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen. Begränsningar får inte göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning (2 kap. 21 § RF). Privatlivet kan också sägas ha ett grundlagsskydd genom förbudet mot åsiktsregistrering i 2 kap. 3 § RF.

Enligt artikel 8 i europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) har var och en rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. En inskränkning i dessa rättigheter får bara göras med stöd av lag och om det är nödvändigt med hänsyn till ändamål som är angivna i artikeln. Sverige har tillträtt Europakonventionen, och den gäller sedan 1995 också som lag i Sverige. Enligt 2 kap. 19 § RF får en lag eller annan föreskrift inte meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av Europakonventionen.

I Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (2010/C 83/02) bekräftas de rättigheter som har sin grund i medlemsstaternas gemensamma författningstraditioner och internationella förpliktelser, Europakonventionen, unionens och Europarådets sociala stadgor samt rättspraxis vid Europeiska unionens domstol och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. Artikel 8 i stadgan reglerar skydd av personuppgifter. Enligt artikeln har var och en rätt till skydd av de personuppgifter som rör honom eller henne. Sådana uppgifter ska behandlas lagenligt för bestämda ändamål och på grundval av den berörda personens samtycke eller någon annan legitim och lagenlig grund. Var och en har rätt att få tillgång till insamlade uppgifter som rör honom eller henne och att få dem rättade. En oberoende myndighet ska kontrollera att reglerna efterlevs.

Personuppgiftslagen (1998:204), förkortad PUL, bygger på gemensamma EU-regler i det s.k. dataskyddsdirektivet från 1995. Bestämmelserna i PUL ska skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter (1 §). Med behandling av personuppgifter avses varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, oavsett om det sker på automatisk väg eller inte (3 §). Som exempel räknas följande åtgärder upp: insamling, registrering, organisering, lagring, bearbetning eller ändring, återvinning, inhämtande, användning, utlämnande genom översändande, spridning eller annat tillhandahållande av uppgifter, sammanställning eller samkörning, blockering, utplåning eller förstöring.

PUL innehåller vissa grundläggande krav på behandlingen av personuppgifter. Huvudregeln är att behandling av personuppgifter bara är tillåten om den registrerade har lämnat sitt samtycke till behandlingen (10 §). Den som är personuppgiftsansvarig ska se till att personuppgifterna behandlas bara om det är lagligt och att de alltid behandlas på ett korrekt sätt och i enlighet med god sed (9 §). Personuppgifter får vidare samlas in bara för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. De personuppgifter som behandlas ska vara riktiga, aktuella, adekvata och relevanta i förhållande till ändamålen med behandlingen. Uppgifterna får inte heller vara fler än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen. Ändamålen med en behandling av personuppgifter måste alltså bestämmas redan när uppgifterna samlas in. Det eller de ändamål som anges får inte vara alltför allmänt hållna. Enligt den s.k. finalitetsprincipen får uppgifterna efter att de samlats in inte behandlas för något ändamål som är oförenligt med det ändamål för vilket uppgifterna samlades in. Det innebär bl.a. att möjligheterna till s.k. samkörning av register begränsas. Vidare följer en skyldighet för den personuppgiftsansvarige att under hela tiden som uppgifterna behandlas hålla reda på för vilka ändamål varje personuppgift har samlats in. Personuppgifter får inte sparas längre än nödvändigt med hänsyn till de ändamål för vilka de behandlas.

PUL kompletteras av s.k. registerförfattningar, som kan innehålla särregleringar, undantag och preciseringar. Exempel på sådan lagstiftning är polisdatalagen (2010:361) och patientdatalagen (2008:355).

Skyddet för den personliga integriteten i samband med behandling av personuppgifter inom EU regleras i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (dataskyddsdirektivet). En ny allmän dataskyddsförordning¹, som gäller för behandling av personuppgifter generellt, och ett nytt direktiv om skydd för personuppgifter på det brottsbekämpande området² har antagits av Europaparlamentet och rådet. Syftet med det nya regelverket är att modernisera och ersätta reglerna i dataskyddsdirektivet från 1995 och få till stånd en mer enhetlig tillämpning inom EU. Dataskyddsförordningen innehåller många bestämmelser som är hämtade från dataskyddsdirektivet men även flera ändringar och nyheter t.ex. rätten att bli glömd, dataportabilitet, skyldighet att anmäla personuppgiftsincident och skyldighet för den personuppgiftsansvarige att göra en konsekvensbedömning när det gäller dataskydd innan en riskfylld behandling påbörjas. Därutöver medför förordningen en skyldighet för dataskyddsmyndigheterna inom EU att samarbeta med varandra. Vid fall av s.k. gränsöverskridande behandlingar ska

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter.

² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF.

dessutom Europeiska dataskyddsstyrelsen kunna ta beslut som är bindande för de nationella dataskyddsmyndigheterna. Förordningen ska börja tillämpas den 25 maj 2018. Den kommer då att ersätta dataskyddsdirektivet från 1995 och PUL. Det nya direktivet ska vara implementerat senast den 6 maj 2018.

EU-kommissionen lämnade i januari 2017 förslag till en ny förordning om integritet och elektronisk kommunikation som ska gälla för tele- och internetoperatörer.³ Kommissionen har samtidigt lämnat förslag till en ny förordning som reglerar EU-institutionernas behandling av personuppgifter.⁴

Det finns i svensk rätt inte något särskilt straffrättsligt skydd mot integritetskränkningar. Brottsbalken (BrB) innehåller emellertid ett flertal generella straffbestämmelser som syftar till att skydda den personliga integriteten. Detta gäller bl.a. bestämmelserna i 4 kap. BrB om brott mot frihet och frid, såsom hemfridsbrott, olaga intrång och brytande av post- eller telehemlighet, samt bestämmelserna i 5 kap. BrB om förtal och förolämpning.

Den 1 juli 2013 trädde en lagändring i kraft som innebär att den som olovligen med tekniskt hjälpmedel i hemlighet tar upp bild av någon som befinner sig inomhus i en bostad eller på en toalett, i ett omklädningsrum eller ett annat liknande utrymme kan dömas för kränkande fotografering. Ansvar ska inte utdömas om gärningen med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarligt. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att exempel på försvarlig fotografering kan vara fotografering som ett led i nyhetsförmedling, t.ex. för publicering i ett grundlagsskyddat medium, eller fotografering i syfte att dokumentera bevisning om ett brott (prop. 2012/13:69 s. 30 f.). Det är inte ett brott om bildupptagningen sker som ett led i en myndighets verksamhet (4 kap. 6 a § BrB).

Sedan den 1 juli 2013 gäller också kameraövervakningslagen (2013:460), som då ersatte den tidigare lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning. Lagen ska tillgodose behovet av kameraövervakning för berättigade ändamål samtidigt som enskilda skyddas mot otillbörliga intrång i den personliga integriteten (1 §). Kameraövervakning ska bedrivas lagligt, enligt god sed och med tillbörlig hänsyn till enskildas personliga integritet (7 §). Tillstånd till kameraövervakning av en plats dit allmänheten har tillträde ska ges om intresset av en sådan övervakning väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad. Vid bedömningen av intresset av kameraövervakning ska det särskilt beaktas om övervakningen behövs för att förebygga, avslöja eller utreda brott, förhindra olyckor eller andra därmed jämförliga ändamål. Vid bedömningen av den enskildes intresse av att inte bli övervakad ska det särskilt beaktas hur övervakningen ska utföras, om teknik som främjar skyddet av den enskildes personliga integritet används och vilket område som ska övervakas

³ KOM(2017) 10 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om respekt för privatlivet och skydd av personuppgifter i samband med elektronisk kommunikation och om upphävande av direktiv 2002/58/EG (förordning om integritet och elektronisk kommunikation).

⁴ COM(2017) 8 final Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ, kontor och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut 1247/2002/EG.

(9 §). Tillståndsfrågan prövas av länsstyrelsen i det län där övervakningen ska ske (16 §).

Kameraövervakning av en plats dit allmänheten inte har tillträde får bedrivas om den som ska övervakas har samtyckt till övervakningen (22 §). Den som bedriver övervakningen ska se till att övervakningen sker endast för särskilda och berättigade ändamål, att ändamålen med övervakningen dokumenteras och att övervakningen inte sker i större omfattning än vad som behövs för att tillgodose ändamålen med övervakningen (24 §). Upplysning om kameraövervakning ska lämnas genom tydlig skyltning eller på något annat verksamt sätt. Om ljud kan avlyssnas eller tas upp vid övervakningen ska en särskild upplysning lämnas om detta (25 §).

Aktuella utredningar

Integritetskommittén

Den parlamentariskt sammansatta Integritetskommittén (Ju 2014:09, dir. 2014:65) har i uppdrag att utifrån ett individperspektiv kartlägga och analysera sådana faktiska och potentiella risker för intrång i den personliga integriteten som kan uppkomma i samband med användning av informationsteknik i såväl privat som offentlig verksamhet, samt inom ramen för detta arbete följa upp effekterna i lagstiftningsarbetet av den nämnda förstärkningen av grundlagskyddet för den personliga integriteten som genomfördes 2011. Dessutom ska kommittén med beaktande av samhälls- och teknikutvecklingen i stort, och mot bakgrund av slutsatserna av kartläggnings- och analysuppdraget, följa upp betänkandet Skyddet för den personliga integriteten (SOU 2008:3) när det gäller behovet av att inrätta ett integritetsskyddsråd. Den ska särskilt överväga om de uppgifter som ett sådant råd i så fall bör ges lämpligen kan fullgöras av en befintlig myndighet, samt föreslå nödvändiga författningsändringar. Enligt utredningens direktiv skulle uppdraget redovisas senast den 1 december 2016. Genom tilläggsdirektiv i februari 2016 (dir. 2016:12) beslutade regeringen om förlängd utredningstid. Utredningen skulle därmed redovisa ett delbetänkande senast den 31 maj 2016 som skulle omfatta dels kartläggningen och analysen av riskerna för integritetsintrång, dels behovet av att inrätta ett integritetsskyddsråd.

I juni 2016 överlämnade kommittén till regeringen delbetänkandet Hur står det till med den personliga integriteten? – En kartläggning av Integritetskommittén (SOU 2016:41). Kommittén lämnar förslag bl.a. om att Datainspektionens uppdrag att följa och beskriva utvecklingen på it-området när det gäller frågor som rör personlig integritet och ny teknik ska utvidgas till att även omfatta de legala förutsättningarna för integritetsskyddet och att myndigheten årligen ska lämna en redovisning om utvecklingen inom området till regeringen. Kommittén föreslår även att regeringen i en årlig skrivelse till riksdagen ska informera om utvecklingen och det aktuella tillståndet när det gäller frågor som rör personlig integritet, informationsteknik och de legala förutsättningarna för integritetsskyddet.

I delbetänkandet presenteras också ett stort antal områden och företeelser som kan innebära en risk för den personliga integriteten. Företeelserna har delats in i olika kategorier beroende på vilken risk de utgör för den personliga integriteten. Bland det som bedöms ha en påtaglig risk för den personliga integriteten finns bl.a. kameraövervakning och olika former av e-förvaltning inom och mellan myndigheter samt vidareanvändning av offentlig information. Även polisens spaningsmetoder och den signalspaning som bedrivs av försvarsunderrättelseverksamhet och militär säkerhetstjänst bedöms innebära en påtaglig risk för den personliga integriteten. Det som är förknippat med den högsta risken för den personliga integriteten handlar oftast om den stora insamling och hantering av uppgifter om enskilda som stora delar av befolkningen genomgår. Bland dessa finns arbetsgivares möjligheter till övervakning av anställda och informationshanteringen inom hälso- och sjukvård, inte minst frågor om rätt behörighet och åtkomstkontroller. Även den omfattande kartläggning av enskilda som görs när de använder diverse appar eller sociala medier utgör en hög risk för den personliga integriteten samtidigt som kommittén är medveten om de stora fördelar som digitala tjänster medför för den enskilde.

Kommittén anser att det inte bör inrättas något integritetsskyddsråd med huvuduppgift att verka för en säkrare avvägning av motstående intressen i lagstiftningen. Kommittén konstaterar att Datainspektionen redan i dag har ett övergripande ansvar för skyddet av personuppgifter, vilket bl.a. innebär att myndigheten regelmässigt är remissinstans (både när det gäller formella remisser och delningar från departementen) och ofta finns representerad i utredningar som gäller sådana frågor. Det finns enligt kommittén dessutom ett flertal andra myndigheter och organisationer, såsom Justitiekanslern, Riksdagens ombudsmän, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Post- och telestyrelsen, Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden samt Advokatsamfundet, som också granskar förslag till ny lagstiftning ur ett integritetsskyddsperspektiv. Detta bidrar enligt kommittén till att integritetsskyddsperspektivet lyfts fram i lagstiftningsarbetet och att bristfälliga avvägningar uppmärksammas.

Delbetänkandet har remissbehandlats. Integritetskommittén arbetar för närvarande med att ta fram ett slutbetänkande som ska redovisas senast den 1 juni 2017.

Ett samlat ansvar för tillsyn över den personliga integriteten

Regeringen beslutade i december 2014 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att överväga hur ett i högre grad samlat integritetsskydd kan fungera inom en och samma myndighetsstruktur genom att tillsynen över behandling av personuppgifter samlas hos en myndighet (Ju 2015:02, dir. 2014:164). Genom tilläggsdirektiv i december 2015 beslutade regeringen om förlängd utredningstid (dir. 2015:139). I utredningens uppdrag har ingått att kartlägga den tillsyn över behandling av personuppgifter som i dag bedrivs av dels en

central tillsynsmyndighet med ett övergripande tillsynsansvar, dels några andra myndigheter med ett tillsynsansvar inom avgränsade sakområden. Utredningen har dessutom haft i uppdrag att analysera för- och nackdelar med ett i högre grad samlat tillsynsansvar och att utreda hur skyddet för den enskildes personliga integritet kan förstärkas genom att tillsynen över behandling av personuppgifter i högre grad samlas hos en myndighet. Dessutom har utredningen haft i uppdrag att lämna förslag som innebär att Sverige lever upp till vissa av de krav som ställs på nationella tillsynsmyndigheter i den dataskyddsförordning och det nya dataskyddsdirektiv som har blivit resultatet av EU:s dataskyddsreform. I september 2016 överlämnade utredningen betänkandet Ett samlat ansvar för tillsyn över den personliga integriteten (SOU 2016:65) till regeringen.

Utredningens kartläggning visar att den centrala tillsynsmyndigheten Datainspektionen har ett mycket brett och omfattande tillsynsområde som innefattar personuppgiftsbehandling inom både privat och offentlig verksamhet. Datainspektionen har behörighet att utöva tillsyn över all behandling av personuppgifter. Utöver renodlad tillsynsverksamhet bedriver Datainspektionen ett förebyggande arbete för att öka kunskapen om de bestämmelser som ska skydda den enskildes personliga integritet vid behandling av personuppgifter.

Utredningen konstaterar även att vid sidan av Datainspektionens tillsyn utövar en handfull andra myndigheter – bl.a. Post- och telestyrelsen (PTS), Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (SIN), Konsumentverket, Centrala etikprövningsnämnden och länsstyrelserna – tillsyn över sådan personuppgiftsbehandling som förekommer i vissa särskilda verksamheter. Denna tillsyn kompletterar eller ersätter Datainspektionens tillsyn.

Utredningen har kunnat konstatera vissa brister i fördelningen av tillsynsansvar mellan Datainspektionen å ena sidan och PTS, SIN, Centrala etikprövningsnämnden samt Inspektionen för vård och omsorg (IVO) å den andra. Vidare menar utredningen att lagstiftningen i några fall är utformad på ett sådant sätt att några myndigheter kan sägas ha ett åtminstone teoretiskt tillsynsansvar även över behandling av personuppgifter, trots att tillsynen i dessa fall i realiteten uteslutande bedrivs av Datainspektionen och något annat inte torde ha varit avsikten.

Utredningen har övervägt om ett ännu mer samlat tillsynsansvar skulle kunna vara en fördel när det gäller effektivitet, resursutnyttjande och enhetlighet i tillsynsarbetet. Utredningens slutsats är att det inte är möjligt eller ens lämpligt att samla all tillsyn över behandling av personuppgifter hos en enda myndighet. Utredningen föreslår därför att Datainspektionen även i fortsättningen bör vara den centrala myndigheten när det gäller personuppgiftsbehandling, men att viss tillsyn härutöver även i fortsättningen ska utföras av andra myndigheter. Det föreslås även att tillsynsansvaret i några fall överförs från PTS respektive SIN till Datainspektionen.

Utredningen lämnar även vissa förslag som innebär anpassningar av tillsynen till den EU-rättsliga dataskyddsreformen.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Integritet och straffskydd

I maj 2014 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en bred översyn av det straffrättsliga skyddet för enskildas personliga integritet, särskilt när det gäller hot och andra kränkningar (Ju 2014:10, dir. 2014:74). Utredaren skulle analysera om det straffrättsliga skyddet är ändamålsenligt eller om det bör förändras. I översynen skulle utredaren särskilt ta ställning till bl.a. om straffbestämmelserna om olaga hot, ofredande, förtal och förolämpning och, om det behövs, andra straffbestämmelser till skydd för den personliga integriteten bör förtydligas, utvidgas eller ändras på något annat sätt. Dessutom skulle utredaren överväga om det straffrättsliga skyddet bör kompletteras när det gäller spridning av integritetskränkande uppgifter utanför det grundlagsskyddade området. Syftet skulle vara att åstadkomma en ändamålsenlig, modern och tydlig strafflagstiftning som ger ett starkt och väl avvägt skydd för den personliga integriteten.

I februari 2016 överlämnade utredningen betänkandet *Integritet och straffskydd* (SOU 2016:7) till regeringen. Utredningen lämnar en rad förslag.

- Ett särskilt brott, olaga integritetsintrång, som kriminaliserar spridning av integritetskänsliga bilder och uppgifter föreslås införas i 4 kap. BrB. Den nya straffbestämmelsen om olaga integritetsintrång ska gälla den som gör intrång i någon annans privatliv genom att sprida bild eller annan uppgift om exempelvis någons sexualliv eller hälsotillstånd, om att någon utsatts för ett allvarligt brott, bild på någon som befinner sig i en mycket utsatt situation, eller bild på någons nakna kropp.
- Bestämmelsen om olaga hot i 4 kap. 5 § BrB föreslås ändras i två avseenden. Dels föreslås att ett hot ska bli straffbart om det är ägnat att framkalla allvarlig oro, i stället för allvarlig fruktan. Dels föreslås att bestämmelsens tillämpningsområde ska vidgas genom att det ska bli straffbart att hota med fler typer av brottsliga gärningar än vad som är fallet enligt nu gällande lagstiftning. Olaga hot ska kunna gälla även hot mot någons integritet, t.ex. att hota med att sprida mycket integritetskränkande bilder och andra uppgifter om någon annan, dvs. att hota med att utsätta någon för ett olaga integritetsintrång.
- Bestämmelsen om ofredande i 4 kap. 7 § BrB föreslås tydligare än enligt nu gällande lagstiftning omfatta ofredanden även via internet. Förslaget innebär också att ett enstaka yttrande under vissa förhållanden ska kunna innebära ett straffbart ofredande, i de fall innehållet och sättet meddelandet framförs på kan anses utgöra en kännbar fridskränkning. Detta innebär i viss utsträckning en utvidgning av det straffbara området.
- Det föreslås att bestämmelsen om förtal i 5 kap. 1 § BrB moderniseras och utformas i linje med hur den kommit att tillämpas. Därutöver föreslås att rekvisiten för grovt förtal i 5 kap. 2 § BrB förtydligas. Vid bedömningen

av om ett förtalsbrott är grovt ska enligt förslaget uppgiftens innehåll, sättet för spridning av uppgiften och omfattningen av spridningen beaktas.

- Utredningen föreslår att det i bestämmelsen om förolämpning i 5 kap. 3 § BrB tydliggörs att gärningar som kan kränka någons självkänsla eller värdighet omfattas av straffansvar.
- Det föreslås att brottsbeskrivningarna i tryckfrihetsförordningens respektive yttrandefrihetsgrundlagens brottskatalog anpassas språkligt och innehållsmässigt till de ändringar som föreslås i BrB när det gäller olaga hot, förtal och förolämpning.
- Straffansvaret enligt lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor, förkortad BBS-lagen, föreslås utvidgas när det gäller olaga hot och olaga integritetsintrång.
- Rätten till brottskadeersättning föreslås utvidgas till att omfatta även kränkningar genom grovt förtal.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet. Regeringskansliet har i sin förteckning över propositioner som är avsedda att lämnas från mitten av januari 2017 och under återstoden av riksmötet 2016/17 aviserat att proposition nr 43 Ett stärkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten ska lämnas till riksdagen i september 2017.

Datalagring och integritet

I en dom den 8 april 2014 ogiltigförklarades det s.k. datalagringsdirektivet⁵ av EU-domstolen (dom i de förenade målen C-293/12 och C-594/12). Direktivet syftar till att harmonisera medlemsstaternas regler om skyldigheter för leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster att lagra vissa uppgifter om kommunikation med fast eller mobil telefoni och i viss omfattning på internet. Direktivet genomfördes i svensk rätt genom ändringar i lagen (2003:389) och förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation som trädde i kraft den 1 maj 2012. Enligt 6 kap. 16 a § i den lagen är leverantörerna skyldiga att lagra vissa uppgifter som genereras eller behandlas i samband med att tjänster tillhandahålls, för att uppgifterna ska kunna användas vid brottsbekämpning. Lagringsskyldigheten gäller i sex månader från den dag då kommunikationen avslutades. Som huvudregel ska den lagringsskyldige sedan genast utplåna uppgifterna (6 kap. 16 d §).

EU-domstolen konstaterade att de uppgifter som ska lagras enligt direktivet sammantagna kan ge mycket exakta upplysningar om privatlivet för de personer som lagringen avser. Det rör sig om uppgifter om exempelvis en persons vardagsliv, stadigvarande eller tillfälliga vistelseorter, dagliga och andra förflyttningar, utövade aktiviteter, sociala relationer och umgängeskretsar. Domstolen ansåg att direktivet utgör ett synnerligen

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/24/EG av den 15 mars 2006 om lagring av uppgifter som genererats eller behandlats i samband med tillhandahållande av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster eller allmänna kommunikationsnät och om ändring av direktiv 2002/58/EG.

allvarligt ingrepp i den grundläggande rätten till respekt för privatlivet och skydd för personuppgifter genom att kräva att dessa uppgifter ska lagras och genom att ge behöriga myndigheter tillgång till uppgifterna. Det intrång i de aktuella rättigheterna som följer av direktivet är enligt domstolen inte tillräckligt noggrant reglerat för att garantera att intrånget verkligen begränsas till vad som är strängt nödvändigt. Enligt domstolens bedömning överskred EU:s lagstiftande församlingar sina befogenheter när direktivet antogs, eftersom det inte levde upp till proportionalitetsprincipen när det gällde artiklarna 7, 8 och 52.1 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna (EU-stadgan). Artikel 7 reglerar rätten till respekt för bl.a. privat- och familjelivet och artikel 8 rätten till skydd av personuppgifter. Enligt artikel 52.1 måste varje begränsning i utövandet av fri- och rättigheter som erkänns i EU-stadgan vara föreskriven i lag och vara förenlig med det väsentliga innehållet i dessa fri- och rättigheter. Begränsningar får, med beaktande av proportionalitetsprincipen, endast göras om de är nödvändiga och faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller behovet av skydd för andra människors fri- och rättigheter.

En särskild utredare fick i uppdrag av regeringen att analysera de svenska bestämmelserna om lagring av uppgifter i 6 kap. 16 a–f §§ lagen om elektronisk kommunikation samt övriga bestämmelser om tillgång och behandling av sådana uppgifter, och deras förhållande till unionsrätten (Ju 2014/3010/P). Utredaren lämnade i juni 2014 sin redovisning av uppdraget i promemorian Datalagring, EU-rätten och svensk rätt (Ds 2014:23).

Utredarens bedömning var att det svenska regelverket om lagring och utlämnande av uppgifter rymms inom de ramar som ställs upp av unionsrätten och europarättens allmänna principer och kravet på respekt för grundläggande rättigheter. Mot bakgrund av att unionsrätten och europarätten endast ställer upp vissa minimikrav för skydd av privatlivet som måste uppfyllas i den nationella lagstiftningen gjorde utredaren trots det bedömningen att det fanns skäl att i ännu en utredning närmare överväga några regeländringar för att ytterligare stärka skyddet för den personliga integriteten.

Regeringen beslutade därför i juni 2014 (Ju 2014:25, dir. 2014:101) att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utvärdera lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet (inhämtningslagen) och analysera Säkerhetspolisens behov av en möjlighet enligt lagen att hämta in uppgifter om brottslig verksamhet som innefattar vissa samhällsfarliga brott. I uppdraget ingick även att överväga om de rättssäkerhets- och integritetsstärkande åtgärder som vidtogs när inhämtningslagen infördes var tillräckliga eller om det finns behov av andra sådana åtgärder. Vidare ingick det i uppdraget att föreslå de förändringar i övrigt som bedöms lämpliga för att stärka skyddet för den personliga integriteten när det gäller reglerna om lagring av uppgifter om elektronisk kommunikation för brottsbekämpande ändamål.

I mars 2015 överlämnade utredningen betänkandet Datalagring och integritet (SOU 2015:31) till regeringen. Utredningen kartlade i samarbete med Brottsförebyggande rådet hur Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket i sin underrättelseverksamhet tillämpar reglerna om att få del av uppgifter om elektronisk kommunikation. Kartläggningen redovisas i detalj i betänkandet. Utredningen konstaterar att de brottsbekämpande myndigheterna hanterar ärenden enligt inhämtningslagen på ett i allt väsentligt tillfredsställande sätt. Vidare har utredningen funnit att lagen är ett viktigt redskap i myndigheternas underrättelseverksamhet. Mot bakgrund av att dagens beslutsordning fungerar väl gör utredningen bedömningen att beslut enligt inhämtningslagen även i fortsättningen bör fattas av de brottsbekämpande myndigheterna.

Utredningen gör även vissa överväganden om hur skyddet för den personliga integriteten kan stärkas när det gäller lagring av uppgifter om elektronisk kommunikation för brottsbekämpande ändamål och lämnar bl.a. följande förslag:

- Beslut om inhämtning av s.k. abonnemangsuppgifter för brottsbekämpande ändamål ska i fortsättningen få fattas endast av särskilt angivna befattningshavare och ska dokumenteras.
- Det ska införas en skyldighet att förstöra uppteckningar från hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och inhämtning av uppgifter enligt inhämtningslagen i de delar uppteckningarna innehåller uppgifter som på grund av frågeförbudet enligt rättegångsbalken inte skulle ha kunnat inhämtas genom vittnesförhör i domstol.
- För att förbättra förutsättningarna för Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens tillsynsverksamhet föreslås att myndigheternas skyldighet att underrätta nämnden om beslut som fattats enligt inhämtningslagen bör fullgöras genom att myndigheten ger in själva beslutet till nämnden.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Skyldigheten att lagra data enligt de svenska bestämmelserna ifrågasattes efter EU-domstolens dom där datalagringsdirektivet ogiltigförklarades. Flera leverantörer meddelade att de tänkte sluta lagra uppgifter enligt de tvingande reglerna i lagen om elektronisk kommunikation, och i vissa fall att de tänkte radera redan lagrade uppgifter. PTS förelade därför flera leverantörer att fortsätta med sin lagring. Med anledning av ett överklagande av ett sådant föreläggande begärde Kammarrätten i Stockholm ett förhandsavgörande från EU-domstolen (mål nr 7380-14). Frågorna tog sikte på rättsläget enligt artikel 15.1 i direktiv 2002/58, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/136/EG, och artiklarna 7, 8 och 52.1 i EU-stadgan.

EU-domstolen besvarade kammarrättens begäran om förhandsavgörande genom en dom den 21 december 2016 (förenade målen C-203/15 och C-698/15). EU-domstolens slutsats var bl.a. att en generell och odifferentierad lagring av uppgifter om elektronisk kommunikation inte är förenlig med EU-rätten. Domstolen framhöll bl.a. att dessa uppgifter sammantagna kan göra det

möjligt att dra mycket precisa slutsatser om privatlivet för de personer vars uppgifter har lagrats, och att kartlägga de berörda personerna på ett sätt som är lika känsligt ur integritetssynpunkt som själva innehållet i kommunikationerna. Domstolen gjorde även vissa uttalanden om förutsättningarna för de brottsbekämpande myndigheternas åtkomst till lagrade uppgifter samt om säkerheten för uppgifterna.

Kammarrätten beslutade dagen därpå att PTS föreläggande om fortsatt lagring tills vidare inte ska gälla. Dom i målet meddelades den 7 mars 2017. Kammarrätten upphävde PTS föreläggande om krav på att lagra trafikuppgifter m.m. för brottsbekämpande ändamål. Domen, som inte får överklagas, innebär att det inte längre finns en skyldighet för leverantörer att lagra sådana uppgifter.

I februari 2017 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över bestämmelserna om skyldigheten att lagra uppgifter om elektronisk kommunikation som gäller för leverantörer av allmänna kommunikationsnät och allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, samt bestämmelserna om de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till sådana uppgifter (dir. 2017:16). Översynen ska genomföras i syfte att anpassa det svenska regelverket till EU-rätten så som den uttolkades av EU-domstolen i förhandsavgörandet den 21 december 2016 i de förenade målen C-203/15 och C-698/15. Utredaren ska föreslå de förändringar som är nödvändiga för att det svenska regelverket ska vara proportionerligt och ha en ändamålsenlig balans mellan skyddet för enskildas personliga integritet och behovet av uppgifter för att kunna förebygga, förhindra, upptäcka, utreda och lagföra brott. Utredaren ska också se över rättssäkerhetsgarantierna och mekanismerna som ska skydda den personliga integriteten när hemliga tvångsmedel för särskilt allvarlig eller på annat sätt samhällsfarlig brottslighet används.

Uppdraget ska redovisas senast den 16 augusti 2018. Den del av uppdraget som ges med anledning av EU-domstolens förhandsavgörande om datalagring ska delredovisas senast den 9 oktober 2017.

Informationshanteringsutredningen

Informationshanteringsutredningen (Ju 2011:11, dir. 2011:86, 2014:31 och 2014:147) hade ursprungligen i uppdrag att bl.a. se över den befintliga s.k. registerlagstiftningen, ett rättsområde som omfattar ett stort antal sektors- eller myndighetsspecifika lagar och förordningar som kompletterar PUL och innehåller bestämmelser om statliga och kommunala myndigheters behandling av personuppgifter. Översynen skulle ske genom en utredning av förutsättningarna för att skapa en generell, enhetlig och – helt eller åtminstone delvis – samlad reglering av myndigheternas behandling av personuppgifter (dir. 2014:31). Den brottsbekämpande verksamheten ingick dock inte i utredningens uppdrag.

Mot bakgrund av det reformarbete som pågick inom EU på dataskyddsområdet, och med beaktande av att EU-kommissionen hade föreslagit en ny dataskyddsreglering som bl.a. gavs formen av en förordning, ändrades utredningens uppdrag. Utredningen kunde enligt regeringen i sitt fortsatta arbete inte längre utgå från att det kommer att vara möjligt att behålla en heltäckande och allmängiltig nationell författningsreglering om behandling av personuppgifter som kompletteras av olika registerförfattningar. Utredningen skulle därför bl.a. utreda förutsättningarna för att skapa en generell, enhetlig och samlad reglering av myndigheternas personuppgiftsbehandling som kan fungera som komplement till – eller vid behov genomföra delar av – den unionsrättsliga regleringen på området. Om utredaren bedömde att det fanns förutsättningar att skapa en sådan samlad reglering skulle författningsförslag lämnas.

I april 2015 överlämnade utredningen slutbetänkandet Myndighetsdatalag (SOU 2015:39) till regeringen. Utredningen föreslår en ny lag, myndighetsdatalagen, som visar likheter med förekommande registerförfattningar men som innehåller bestämmelser som kan gälla generellt för alla statliga och kommunala myndigheters personuppgiftsbehandling fransett den brottsbekämpande sektorn. Den nya lagen utesluter inte att det även fortsättningsvis för vissa myndigheter eller verksamheter kan komma att bedömas vara mer lämpligt från lagtekniska, systematiska eller andra synpunkter med särreglering i separat författning som gäller utöver den nya lagen, på motsvarande sätt som många registerlagar i dag förhåller sig till personuppgiftslagen.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Mediegrundlagskommittén

Regeringen beslutade i juni 2014 att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté för att utreda vissa frågor på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området. Mediegrundlagskommittén (Ju 2014:17, dir. 2014:97) fick i uppdrag att, med utgångspunkt i det nuvarande tryck- och yttrandefrihetsrättsliga systemet, se över grundlagsregleringen i ett antal avseenden. En uppgift har varit att göra en språklig och strukturell översyn av TF och YGL i syfte att göra dem så tydliga och lättillämpade som möjligt. Uppdraget har också inneburit att göra en omfattande översyn av grundlagsskyddet enligt den s.k. databasregeln i 1 kap. 9 § YGL. I den delen av uppdraget har ingått frågor om grundlagsskyddets omfattning, om preskription och ansvar samt om skyddet av den personliga integriteten. Vidare har kommittén haft i uppdrag att utreda om det går att utöka möjligheterna att lämna internationellt rättsligt bistånd på det grundlagsskyddade området. En annan del av uppdraget har varit att överväga om det ska vara möjligt att uppställa regler i vanlig lag om produktinformation, varningstexter och liknande information som förekommer i grundlagsskyddade medier. Kommittén har också haft i uppdrag att analysera dels om det ska vara möjligt att uppställa krav på tillgänglighet till beställ-tv

som tillhandahålls genom tråd för personer med funktionsnedsättning, dels om det ska vara möjligt att uppställa krav på europeiska produktioner enligt direktivet om audiovisuella medietjänster (AV-direktivet) när det gäller tv och beställ-tv i tråd.

I september 2016 överlämnade kommittén betänkandet Ändrade mediegrundlagar (SOU 2016:58) till regeringen. Kommittén föreslår omfattande ändringar i språket och strukturen i TF och YGL. När det gäller grundlagsskyddet för publiceringar på internet föreslår kommittén bl.a. att reglerna om utgivarens ansvar ändras så att huvudregeln blir att utgivaren inte ansvarar för material som har funnits på t.ex. en dagstidnings webbplats i mer än ett år. Ett annat förslag innebär att grundlagsskyddet enligt YGL kan bestå även om den som driver en webbplats inte har skilt redaktionellt material från externt material, t.ex. användarkommentarer eller länkar till andra webbsidor. Det föreslås även att reglerna för e-böcker och ljudböcker ändras så att författaren för den tryckta boken under vissa förutsättningar även ansvarar för den digitala versionen. Vissa söktjänster på internet som avser känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelse ska enligt förslaget inte omfattas av YGL om uppgifterna är tillgängliga på ett sätt som innebär särskilda risker för intrång i de registrerades personliga integritet. Ett annat förslag gäller att det införs möjligheter att under vissa förutsättningar lämna internationellt rättsligt bistånd när TF och YGL är tillämpliga. Kommittén föreslår vidare en ny reglering av krav på varningstexter och annan produktinformation på exempelvis förpackningar som omfattas av TF. Betänkandet innehåller även vissa uttalanden om s.k. neutrala tobaksförpackningar. Vidare föreslås det bli möjligt att för beställ-tv ställa krav på att europeiska produktioner ska främjas samt krav på tillgänglighet.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Dataskyddsutredningen m.fl. utredningar

I februari 2016 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att föreslå de anpassningar och kompletterande författningsbestämmelser på generell nivå som den nya dataskyddsförordningen ger anledning till (Ju 2016:04, dir. 2016:15). Syftet är att säkerställa att det finns en ändamålsenlig och välbalanserad kompletterande nationell reglering om personuppgiftsbehandling på plats när förordningen börjar tillämpas. Utredaren ska bl.a.

- undersöka vilka kompletterande nationella föreskrifter, exempelvis processuella bestämmelser, förordningen kräver
- analysera vilka bestämmelser om administrativa sanktionsavgifter och andra sanktioner Sverige behöver eller bör införa
- överväga vilka kompletterande bestämmelser om t.ex. behandling av känsliga personuppgifter och personnummer som bör införas i den svenska generella regleringen

- undersöka om det finns behov av generella bestämmelser för personuppgiftsbehandling utanför EU-rättens tillämpningsområde
- lämna sådana författningsförslag som behövs och är lämpliga.

I uppdraget ingår inte att överväga eller lämna förslag till grundlagsändringar. Uppdraget ska redovisas senast den 12 maj 2017.

Utöver Dataskyddsutredningen pågår för närvarande ett flertal andra utredningar med syfte att anpassa nuvarande registerförfattningar till den nya dataskyddsförordningen.

Utredningen om 2016 års dataskyddsdirektiv

I mars 2016 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att föreslå hur EU:s direktiv om skydd av personuppgifter vid brottsbekämpning, brottmålshandling och straffverkställighet ska genomföras i svensk rätt (Ju 2016:06, dir. 2016:21). Utredaren ska bl.a.

- lämna förslag till en ny ramlagstiftning med bestämmelser om skydd av personuppgifter inom direktivets tillämpningsområde
- lämna de förslag till författningsändringar som krävs för att anpassa vissa centrala författningar om rättsväsendets behandling av personuppgifter till de nya förutsättningarna
- bedöma om direktivet ger anledning till ny eller ändrad reglering om tillsyn och vid behov lämna författningsförslag
- bedöma om det finns anledning att reglera Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling separat från den lagstiftning som gäller för Polismyndigheten och vid behov lämna författningsförslag.

Utredaren skulle senast den 1 april 2017 i ett delbetänkande redovisa uppdraget i den del det rör dels en ny ramlagstiftning, dels tillsyn inom direktivets tillämpningsområde. Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 september 2017.

I april 2017 överlämnade utredningen delbetänkandet Brottsdatalag (SOU 2017:29) till regeringen. Utredningen föreslår sammanfattningsvis att direktivet i huvudsak ska genomföras genom en ny ramlag, brottsdatalagen. Syftet med lagen är både att skydda fysiska personers grundläggande fri- och rättigheter och att säkerställa att behöriga myndigheter kan behandla och utbyta personuppgifter med varandra på ett ändamålsenligt sätt. Lagen ska – i likhet med personuppgiftslagen – vara generellt tillämplig inom det område som direktivet reglerar. Lagen ska även vara subsidiär. De myndigheter som bedriver verksamhet inom lagens tillämpningsområde har i allmänhet särskilda registerförfattningar som reglerar personuppgiftsbehandlingen. Utredningen avser att i sitt slutbetänkande föreslå de anpassningar som krävs med anledning av ramlagen i de registerförfattningar som ingår i utredningens uppdrag. Lagen föreslås kompletteras med en förordning som ska genomföra vissa detaljbestämmelser i direktivet.

Utredningen om kameraövervakning – brottsbekämpning och integritetsskydd samt lagrådsremiss om användning av drönare

Regeringen beslutade i november 2015 att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda vissa frågor om kameraövervakning (Ju 2015:14, dir. 2015:125). Syftet är att säkerställa att kameraövervakning kan användas där det behövs för att bekämpa brott och samtidigt garantera ett starkt skydd för den personliga integriteten. Utredaren ska bl.a.

- kartlägga och utvärdera vad kameraövervakningslagen (2013:460) har inneburit för möjligheterna till kameraövervakning och skyddet för den personliga integriteten
- analysera om möjligheterna till kameraövervakning på särskilt brottsutsatta platser och andra platser med förhöjt skyddsbehov, t.ex. asylboenden, medieredaktioner och lokaler som används av religiösa samfund, behöver förbättras
- undersöka hur lagens tillämpningsområde förhåller sig till användning av ny teknik, såsom kamerautrustade drönare, och bl.a. ta ställning till om det behövs integritetsstärkande eller teknikfrämjande åtgärder
- ta ställning till om integritetsskyddet på vissa platser dit allmänheten inte har tillträde, t.ex. arbetsplatser och skolor, behöver förbättras
- analysera om integritetsskyddet kan förstärkas genom att Datainspektionen ges föreskriftsrätt när det gäller tillämpningen av kameraövervakningslagen
- lämna de författningsförslag som bedöms lämpliga.

Genom tilläggsdirektiv (dir. 2016:54) har uppdraget utvidgats så att utredaren även ska analysera hur regleringen i kameraövervakningslagen (2013:460) bör anpassas till den nya EU-rättsliga dataskyddsregleringen samt lämna de författningsförslag med anledning av detta som behövs och är lämpliga.

Enligt utredningens direktiv skulle uppdraget redovisas senast den 28 februari 2017. Utredningstiden har förlängts genom tilläggsdirektivet. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 15 juni 2017.

Efter att utredningen tillsattes har rättsläget om drönare klarlagts genom ett avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen den 21 oktober 2016 (HFD 2016 ref. 71 I). Högsta förvaltningsdomstolen gjorde bedömningen att en kamera som är monterad på en drönare ska anses vara en sådan övervakningskamera som omfattas av kameraövervakningslagens tillämpningsområde. Detta innebär att det som huvudregel krävs tillstånd för att använda en sådan drönare på en plats dit allmänheten har tillträde.

Drönartekniken har många betydelsefulla användningsområden och kan vara till stor nytta inom bl.a. räddningsarbete, skogs- och jordbruk samt journalistisk verksamhet. Efter Högsta förvaltningsdomstolens avgörande har det ifrågasatts om det finns tillräckliga möjligheter att använda tekniken för sådana berättigade ändamål.

Inom Justitiedepartementet har därför promemorian Kameraövervakningslagen och möjligheterna att använda drönare för berättigade ändamål

utarbetats. I en lagrådsremiss från den 6 april 2017 lämnas förslag till ändringar i kameraövervakningslagen (2013:460). I lagrådsremissen föreslås att övervakning med kamerautrustade drönare ska undantas från lagens tillämpningsområde, om övervakningen utförs av någon annan än en myndighet. Enskildas personliga integritet kommer i stället att skyddas av reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2017.

Några frågor om offentlighet och sekretess

I promemorian Några frågor om offentlighet och sekretess (Ds 2016:2) behandlas ett antal framställningar som har kommit in till Regeringskansliet från myndigheter och enskilda med önskemål om ändringar i offentlighets- och sekretesslagen. I promemorian anges att för att upprätthålla en så stor öppenhet som möjligt görs en noggrann avvägning mellan insynsintresset och sekretessintresset för varje framställning. I några fall görs i promemorian bedömningen att skyddet för enskilda är bristfälligt i verksamheter inom det offentliga. Dessa brister föreslås nu bli åtgärdade. Förslagen innebär att bibliotekssekretessen, som bl.a. gäller för uppgifter om boklån, utsträcks till att även omfatta uppgifter om enskildas användning av informationsteknik hos bibliotek. Det föreslås införas sekretess för uppgifter om enskildas personliga förhållanden i ärenden enligt begravningslagen. En ny sekretessbestämmelse föreslås till skydd för enskilda som lämnar stödförklaringar enligt förordningen om medborgarinitiativet. Skattesekretess ska enligt förslaget kunna föras över till Bokföringsnämnden. Det föreslås att skyddet för offentliganställdas privata kontaktuppgifter och fotografiska bilder på intranät förstärks. Dessutom föreslås att sekretesskyddet för uppgifter som utbyts inom ramen för internationellt polisiärt samarbete görs tydligare och mer heltäckande. Vidare föreslås skyddet för ordningen och säkerheten i Kriminalvårdens verksamhet förstärkas. Ett nytt organ, Hälsohögskolan i Jönköping AB, föreslås föras in i bilagan till offentlighets- och sekretesslagen så att offentlighetsprincipen kommer att gälla även där.

Promemorian har remissbehandlats. Regeringskansliet har i sin förteckning över propositioner som är avsedda att lämnas från mitten av januari 2017 och under återstoden av riksmötet 2016/17 aviserat att proposition nr 25 Några frågor om offentlighet och sekretess ska lämnas till riksdagen den 21 mars 2017. Enligt underhandsinformation från Justitiedepartementet är propositionen försenad. Vidare har regeringen aviserat att utöver det som anges i Ds 2016:2 kommer även ett förslag om sekretess för uppgifter om en enskilds personliga förhållanden i beslut av Kriminalvården eller en övervakningsnämnd att ingå i propositionen.

Utskottets överväganden

Personlig integritet och kvalitetsverktyg för webbplatser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om den personliga integriteten och om kvalitetsverktyg för webbplatser.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (L) och 3 (SD, KD).

Motionerna

Personlig integritet

I motion 2015/16:2781 yrkande 2 av Robert Hannah m.fl. (FP) begärs att konsumenters integritetsskydd vid köp på internet förstärks. Motionärerna anför att lagstiftningen behöver förtydligas så att konsumenterna får ett fullgott skydd för sina personuppgifter vid näthandel. Vidare begärs ett starkare skydd när det gäller vilken typ av uppgifter företag får spara om sina kunder och hur länge de får göra detta utan att konsumenten förnyar sitt medgivande. Konsumenter bör också få möjlighet till insyn i vilka uppgifter som lagras och möjlighet att få dem raderade. Motionärerna anser även att Sverige bör arbeta aktivt för en fungerande reglering på europeisk nivå.

Liknande förslag finns i motion 2015/16:3049 yrkandena 4 och 5 av Ola Johansson m.fl. (C) och 2016/17:657 yrkandena 1 och 2 av Nina Lundström (L). Motionärerna anför att avtal för internethandel bör ses över så att det ska gå att handla utan att behöva ange en mängd uppgifter om sig själv och att personuppgifter inte bör få spridas vidare till andra i vinst- eller marknadsföringssyfte utan den enskildes samtycke. Vidare begärs att konsumenter alltid ska kunna radera sina personuppgifter från digitala tjänster som samlar information till andra användare. Konsumenter bör få möjlighet att ta del av informationen om den egna personen och radera hela eller delar av denna.

Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) begär i motion 2015/16:2066 att det uppdras åt Datainspektionen att starta en internetportal där myndigheten löpande informerar om nypupptäckta hot mot den personliga integriteten på internet och i våra datorer samt enkla guider för hur vanliga användare kan skydda sig mot kartläggning och intrång. Motionärerna anför att mot bakgrund av den ökande kartläggningen av användarna på internet måste it-säkerheten och den personliga integriteten på internet och i enskildas datorer bli en nationell fråga som får större vikt än vad den har i dag. Motionärerna anser därför att det behövs en nationell portal där såväl larmrapporter som enkla guider för internetanvändarna kan samlas på ett och samma ställe.

Mathias Sundin och Birgitta Ohlsson (båda FP) begär i motion 2015/16:395 yrkande 1 att det ska vara möjligt att betala trängselskatter eller trängselavgifter kontant. Motionärerna anför att det med hjälp av ett beslut om betalningsskyldighet för trängselskatt i dag går att kartlägga en persons resor och resemonster. För att skydda enskildas personliga integritet bör därför ett kontantalternativ införas. Lagstiftningen bör dessutom ändras så att det inte ska gå att begära ut uppgifter om enskildas resor (yrkande 2).

I motion 2015/16:517 begär Birgitta Ohlsson (FP) att avläsning på offentliga platser av människor via s.k. RFID-taggar måste regleras i lag för att beivra missbruk. Radiofrekvensidentifiering (Radio Frequency Identification, RFID) är enligt motionären en teknik för att läsa information på avstånd från transpondrar. Tekniken används i dag bl.a. i busskort, biltullar, pass och butikernas stöldskydd. Enskildas köpbeteenden, livsval och preferenser kan därmed kartläggas.

Ulf Berg och Gunilla Nordgren (båda M) begär i motion 2015/16:2644 en utredning om vilka öppna register som kan behöva förändras för att stärka enskildas personliga integritet. Motionärerna anför att allt fler privatpersoner drabbas av olägenheter som en följd av offentligheten i diverse register. Det handlar exempelvis om kapade identiteter och inbrott. Det bör utredas exempelvis om den enskildes godkännande ska krävas för försäljning av personuppgifter i reklamsyfte. Ett liknande yrkande framställs av Gunilla Nordgren (M) i motion 2016/17:1529.

Birgitta Ohlsson m.fl. (FP) begär i motion 2015/16:511 att ett förbud bör införas mot att bygga upp tekniska system som i masskala identifierar människor på offentliga platser. Motionärerna anför att människors möjlighet att röra sig fritt utan registrering minskar med övervakningsteknologins snabba framväxt. Exempel på övervakning är automatisk nummerplåtsinläsning och hastighetsmätare som fotograferar bilar.

I motion 2016/17:3053 begär Solveig Zander (C) att det ska lagstiftas om en integritetsbalk i syfte att skydda medborgarnas personliga uppgifter. Motionären anför att Integritetsskyddskommitténs omfattande arbete tydligt visar att integritetsskyddet har värderats lågt eller inte beaktats alls i svensk lagstiftning. Införandet av en integritetsbalk borde enligt motionären leda till en rad positiva effekter, såsom en bättre överblick för den enskilde över den integritetsskyddande lagstiftningen, en mer samlad tillämpning av lagstiftningens integritetsprinciper och en ökad stimulans för forskning på området.

Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) begär i motion 2016/17:3156 yrkande 2 att utredningen om dataskyddsförordningen (Ju 2016:04, dir. 2016:15) ges ett tilläggsdirektiv. Motionärerna anför att utredningens nuvarande direktiv fokuserar på hur lagstiftningen i sig ska utformas och missar den stora utmaningen i att säkerställa att ny lagstiftning om att stärka integritetsskyddet inte hindrar den tekniska utvecklingen. Därför bör utredningen få ett tilläggsdirektiv som syftar till att potentialen i den tekniska

utvecklingen tillvaratas, samtidigt som den personliga integriteten i största möjliga utsträckning skyddas.

Kvalitetsverktyg för webbplatser

Tuve Skånberg och Mikael Oscarsson (båda KD) begär i motionerna 2015/16:2684 yrkande 2 och 2016/17:2857 yrkande 2 att Datainspektionen ges i uppdrag att utveckla kvalitetsverktyg för webbplatser med hög integritetsstandard. Detta skulle vara ett sätt att belöna de webbplatser som arbetar mot kränkningar på nätet.

Gällande ordning

Hantering av personuppgifter i fråga om handel och marknadsföring regleras i olika författningar, bl.a. personuppgiftslagen (1998:204), förkortad PUL, lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden och produktansvarslagen (1992:18). Ett antal tillsynsmyndigheter kontrollerar hanteringen av personuppgifter i konsumentssammanhang. Datainspektionen utövar tillsyn enligt PUL. Post- och telestyrelsen (PTS) utövar tillsyn över integritetsskyddet vid användning av elektroniska kommunikationstjänster. Konsumentverket utövar tillsyn enligt lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden. Konsumentombudsmannen kan utfärda förelägganden och inleda rättsprocesser mot företag som bryter mot lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden. Därtill utövar Justitieombudsmannen och i viss utsträckning Justitiekanslern tillsyn över det allmännas verksamhet. Polis och åklagare utreder misstänkta brott.

Den som anser att hennes eller hans uppgifter hanterats på ett felaktigt sätt kan således vända sig till olika tillsynsmyndigheter med ett klagomål. Beroende på vad klagomålet rör är det olika myndigheter som ansvarar för tillsynen. Exempelvis ansvarar Datainspektionen för frågor som handlar om vilka uppgifter om kunderna som får hanteras och hur länge de får sparas. PTS ansvarar för frågor om hur samtycke inhämtas om placering av s.k. kakor⁶ på kundernas utrustning. Konsumentverket och Konsumentombudsmannen ansvarar för frågor om oskäligen avtalsvillkor. Även intressenter som exempelvis konsumentorganisationer kan anmäla brott och brister i t.ex. avtalsvillkor. Vidare finns det en möjlighet för den enskilda kunden att begära skadestånd för den skada som hon eller han anser sig ha lidit på grund av integritetsintrång och att då väcka talan vid allmän domstol.

Enligt lagen om elektronisk kommunikation ska alla som besöker en webbplats med kakor som huvudregel få tillgång till information om att webbplatsen innehåller kakor och ändamålet med användningen av kakor. Besökaren ska också ge sitt samtycke till att kakor används på detta sätt. Den

⁶ En kaka (cookie) är en liten textfil som den besökta webbplatsen sparar på besökarens dator. Kakan kan sedan förse webbplatsen med information om besökaren. Varje kaka innehåller bl.a. en egen identitetsbeteckning och används för att webbplatsen ska kunna veta vad den enskilda besökaren gör eller tidigare har gjort på webbplatsen.

fortsatta hanteringen av informationen i kakan hos den som ansvarar för webbplatsen, hos annonsören eller den som på annat sätt blir ansvarig för hanteringen, omfattas av bestämmelserna i PUL.

För behandling av personuppgifter som sparas när en kund betalar med kreditkort eller använder ett s.k. bonuskort gäller PUL. Huvudregeln är enligt 10 § att behandling av personuppgifter förutsätter den registrerades samtycke. Av 11 § följer vidare att personuppgifter inte får behandlas för ändamål som rör direkt marknadsföring, om den registrerade skriftligen har anmält att han eller hon motsätter sig sådan behandling. PUL innebär också att uppgifterna inte får bevaras under längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen (9 § första stycket f).

EU-domstolen har slagit fast att rätten till skydd för privatlivet under vissa förutsättningar kan innebära en rätt för en EU-medborgare att få sina uppgifter borttagna från sökverket Google. Det som tas bort är inte uppgifterna i sig utan Googles länk till uppgifterna. Detta kan gälla om uppgifterna är felaktiga, ofullständiga, irrelevanta eller överflödiga (dom den 13 maj 2014 i mål C-131/12).

I dataskyddsförordningen, som träder i kraft den 25 maj 2018, föreskrivs en rätt för den registrerade att få sina personuppgifter raderade och att bli ”bortglömd” (”right to be forgotten”).

I 21 kap. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, finns bestämmelser om sekretess till skydd för uppgifter om enskildas personliga förhållanden i all offentlig verksamhet. Enligt 1 § gäller sekretess för uppgift som rör en enskilds hälsa eller sexualliv om det måste antas att den enskilde eller någon närstående till denne kommer att lida betydande men om uppgiften röjs. Sekretess gäller också för uppgifter om en enskilds eller en anhörigs bostadsadress, telefonnummer, e-postadress eller liknande uppgifter som kan användas för att komma i kontakt med denne, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men om uppgiften röjs (3 §).

Datainspektionens uppdrag och verksamhet regleras genom bestämmelser i bl.a. förordningen (2007:975) med instruktion för Datainspektionen (instruktionen), personuppgiftsförordningen (1998:1191), kameraövervakningsförordningen (2013:463) och genom de regleringsbrev som regeringen utfärdar varje år. I Datainspektionens uppdrag ingår bl.a. att verka för att människor skyddas mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter och för att god sed iaktas i kreditupplysnings- och inkassoverksamhet (1 § första stycket instruktionen). Myndigheten ska särskilt inrikta sin verksamhet på att informera om gällande regler samt ge råd och hjälp åt personuppgiftsombud enligt PUL (1 § andra stycket instruktionen). Myndigheten ska följa och beskriva utvecklingen på it-området när det gäller frågor som rör integritet och ny teknik (1 § tredje stycket instruktionen). Datainspektionen är en central förvaltningsmyndighet som genom sin tillsynsverksamhet ska bidra till att behandlingen av personuppgifter inte medför otillbörligt intrång i enskildas personliga

integritet. Myndigheten ska också säkerställa att reglerna för sådan behandling följs. Datainspektionen är även Sveriges nationella tillsynsmyndighet för behandling av personuppgifter enligt bl.a. Schengenkonventionen, konventionen om EU:s tullinformationssystem och rådsbeslutet om inrättande av Europeiska polisbyrå (Europol). Datainspektionen har också ett centralt tillsynsansvar för all kameraövervakning i Sverige.

Regeringen bemyndigade i april 2004 chefen för Justitiedepartementet att tillkalla en kommitté (Ju 2004:05) med uppdrag att bl.a. kartlägga och analysera sådan lagstiftning som rör den personliga integriteten. Kommittén antog namnet Integritetsskyddskommittén. Kommittén lämnade i mars 2007 delbetänkande Skyddet för den personliga integriteten – Kartläggning och analys (SOU 2007:22) och i januari 2008 slutbetänkandet Skyddet för den personliga integriteten – Bedömningar och förslag (SOU 2008:3). Som nämnts i betänkandets inledande avsnitt fick Integritetskommittén (Ju 2014:09, dir. 2014:65) bl.a. i uppdrag att med beaktande av samhälls- och teknikutvecklingen i stort, och mot bakgrund av slutsatserna av kartlägnings- och analysuppdraget, följa upp betänkandet Skyddet för den personliga integriteten (SOU 2008:3) när det gäller behovet av att inrätta ett integritetsskyddsråd. Vidare ska den pågående utredningen om vissa frågor om kameraövervakning (Ju 2015:14, dir. 2015:125) utreda frågeställningar som avser kameraövervakning och skyddet för den personliga integriteten.

Utskottets tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om konsumenters integritet och rättigheter vid internethandel, uppdrag till Datainspektionen att utveckla kvalitetsverktyg för webbplatser med hög integritetsskyddsstandard och förbud mot tekniska system som i masskala identifierar människor på offentliga platser. Utskottet konstaterade bl.a. att många frågor som rör skyddet av den personliga integriteten – i såväl privat som offentlig verksamhet och vad avser det straffrättsliga skyddet – var föremål för omfattande utredningsarbete och att det är en prioriterad fråga för regeringen att stärka skyddet för den personliga integriteten. Utskottet hänvisade också till att det pågick förhandlingar inom EU om det framtida dataskyddet, inklusive ett förslag om ”rätten att bli glömd”. Dessa utrednings- och förhandlingsarbeten borde enligt utskottets mening inte föregripas, och motionsyrkandena avstyrktes (bet. 2014/15:KU15 s. 17).

När det gäller yrkanden om kontantbetalning av trängselskatt, uppgifter om enskildas resor, RFID-teknik och tillgången till uppgifter ur offentliga register redovisas bl.a. följande i betänkande 2014/15:KU15 (s. 15 f.) om utskottets tidigare behandling:

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om inskränkningar i offentligheten i register m.m. för att värna den enskildes personliga integritet. Utskottet har då konstaterat att offentlighetsprincipen utgör en viktig hörnsten i den svenska demokratin och att en väsentlig del av denna är medborgarnas rätt att ta del av allmänna handlingar. Detta kan gälla även

om handlingarna innehåller uppgifter om enskildas personliga förhållanden. Regleringen i sekretesslagstiftningen innebär enligt utskottet en avvägning mellan intresset av offentlig insyn och behovet av sekretesskydd inom olika ämnesområden. Enligt utskottets mening är det givetvis angeläget att det finns ett reellt skydd för den enskildes integritet. Samtidigt finns det en risk att ju fler uppgifter som sekretessbeläggs, desto sämre blir medborgarnas insyn i myndigheternas verksamhet (bet. 2008/09:KU8 s. 8). Utskottet har senare vidhållit detta ställningstagande (bet. 2011/12:KU9 s. 12 och 2013/14:KU25 s. 24).

Utskottet har vid behandlingen av motionsyrkanden om övervakning av trafik och indrivning av trängselskatt uttalat att man vid en avvägning mellan intresset av övervakning och enskildas intresse av att inte bli övervakade kan acceptera kameraövervakning inom ramen för systemet med trängselskatt och att det då är fordonet som är det primära objektet för övervakningen (yttr. 2003/04:KU6y). Utskottet har senare vidhållit detta ställningstagande (bet. 2011/12:KU9 s. 19 och 2013/14:KU25 s. 24).

Utskottet har också behandlat motionsyrkanden som rör s.k. RFID-taggar i relation till den personliga integriteten. Motionerna har avstyrkts (bet. 2008/09:KU17 s. 17 och 2011/12:KU9 s. 19).

I sitt ställningstagande (bet. 2014/15:KU15 s. 17) vidhöll utskottet att det inte fanns något behov av en ändring av de bestämmelser som reglerar tillgången till uppgifter ur offentliga register. Utskottet vidhöll också sina tidigare ställningstaganden i frågor om kontantbetalning av trängselskatt, uppgifter om enskildas resor och RFID-teknik. Motionsyrkandena avstyrktes.

I betänkande 2008/09:KU17 (s. 17) avstyrkte utskottet bl.a. en motion om införande av en integritetsbalk, med hänvisning till att den då pågående beredningen hos Regeringskansliet av Integritetsskyddskommitténs betänkanden inte borde föregripas. I betänkande 2009/10:KU5 avstyrkte utskottet efter förenklad behandling ett liknande motionsyrkande om införande av en integritetsbalk.

Utskottets ställningstagande

Det är viktigt att värna den personliga integriteten. Den tekniska utvecklingen har medfört nya risker och på många områden krävs noggranna avvägningar mellan olika intressen och skyddet av den personliga integriteten för att en godtagbar balans ska uppnås.

Utskottet konstaterar och välkomnar att frågor som rör skyddet av den personliga integriteten nyligen har utretts och övervägs i pågående utredningar. Utredningarna behandlar bl.a. sådana frågor som tas upp i motionsyrkandena om konsumenters integritet och rättigheter vid internethandel, RFID-teknik, Datainspektionens uppdrag samt förbud mot tekniska system som i masskala identifierar människor på offentliga platser.

Det pågående utredningsarbetet och beredningen av förslag inom Regeringskansliet bör enligt utskottets mening inte föregripas. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Sekretessbrytande bestämmelse vid vanvård av djur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en sekretessbrytande bestämmelse vid vanvård av djur och tillkännager detta för regeringen.

Jämför reservation 4 (V).

Motionerna

Birgitta Ohlsson och Christina Örnebjär (båda FP) begär i motion 2015/16:543 yrkande 5 att en sekretessbrytande regel införs i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, så att hälso- och sjukvårdspersonal samt socialtjänsten får lämna uppgifter om djurskyddsproblem till kontrollmyndigheten. Motionärerna anför att även djur ofta far illa i relationer där män utsätter en kvinna för våld. Våldet mot husdjuret bidrar dessutom ofta till att ytterligare kontrollera den misshandlade kvinnan, exempelvis för att hon av omsorg om djuret inte vågar lämna relationen. I sådana situationer är det enligt motionärerna viktigt att socialtjänsten och andra myndigheter som får kännedom om problemen kan samarbeta med djurskyddsinspektörer.

Ett liknande yrkande framställs av Thomas Finnborg (M) i motion 2016/17:2289 om möjligheten att i OSL införa en sekretessbrytande regel så att hemtjänstpersonal får anmäla djurplågeri.

Gällande ordning

Inom hälso- och sjukvården gäller enligt 25 kap. 1 § OSL sekretess för uppgifter om enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

Enligt 6 kap. 12 § första stycket patientsäkerhetslagen (2010:659) får den som tillhör eller har tillhört hälso- och sjukvårdspersonalen inom den enskilda hälso- och sjukvården inte obehörigen röja vad han eller hon i sin verksamhet har fått veta om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden. Detsamma gäller enligt 6 kap. 16 § första stycket samma lag den som, utan att tillhöra hälso- och sjukvårdspersonalen, till följd av anställning eller uppdrag eller på annan liknande grund deltar eller har deltagit i enskilt bedrivna hälso- och sjukvård. I lagen informeras om att för det allmänna verksamhet gäller OSL (6 kap. 12 § tredje stycket och 6 kap. 16 § andra stycket patientsäkerhetslagen).

Sekretess gäller inom socialtjänsten enligt 26 kap. 1 § OSL för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

Den som är eller har varit verksam inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet som avser insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453) får inte heller obehörigen röja vad han eller hon därvid har fått veta om enskildas personliga förhållanden (se 15 kap. 1 § socialtjänstlagen). I 15 kap. 3 § socialtjänstlagen informeras om att OSL gäller i det allmännas verksamhet.

En uppgift som är sekretesskyddad får enligt 8 kap. 1 § OSL inte röjas för enskilda eller för andra myndigheter om inte något annat framgår av OSL eller av annan lagstiftning som OSL hänvisar till. I vissa fall har det ansetts vara nödvändigt att myndigheter kan utbyta uppgifter. Därför har vissa sekretessbrytande bestämmelser införts.

Genom en hänvisning till OSL i 12 kap. 10 § socialtjänstlagen erinras om att en socialnämnd i vissa fall utan hinder av sekretess kan anmäla misstankar om brott. Av 10 kap. 2 § OSL följer ett s.k. nödvändigt utlämnande av uppgifter, dvs. att sekretess inte hindrar att en uppgift lämnas till en enskild eller till en annan myndighet om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet. I 10 kap. 21–23 §§ OSL finns sekretessbrytande bestämmelser som gäller vissa misstankar om brott. Dessa gäller dock inte vid misstanke om djurplågeri eller annan form av vanvård av djur.

Enligt den s.k. generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL får sekretessbelagd uppgift lämnas till en annan myndighet om det är uppenbart att intresset av att uppgifterna lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda. Viss sekretess har emellertid ansetts vara särskilt angelägen att upprätthålla i förhållande till andra myndigheter. Hälso- och sjukvårdssekretessen och socialtjänstsekretessen har enligt 10 kap. 27 § andra stycket OSL därför undantagits från generalklausulens tillämpningsområde. Detta innebär att sekretessbelagda uppgifter på hälso- och sjukvårdens samt socialtjänstens områden till andra myndigheter får lämnas ut endast i de fall som anges i OSL eller i annan författning.

Bestämmelserna om sekretess och tystnadsplikt för såväl offentliganställd som privatanställd personal inom hälso- och sjukvård och socialtjänst medför således att personalen, om den uppmärksammar misshandel eller annan vanvård av djur, inte kan anmäla detta till kontrollmyndigheten för djurskydd, dvs. länsstyrelserna.

Aktuella utredningar

Utredningen om översyn av djurskyddslagstiftningens utformning och innehåll (Jo 2009:02, dir. 2009:57, 2010:37 och 2011:11) – Djurskyddsutredningen – lämnade i november 2011 betänkandet Ny djurskyddslag (SOU 2011:75). Utredaren föreslår bl.a. att en sekretessbrytande bestämmelse införs i 10 kap. OSL, som ger möjlighet för personal i hälso- och sjukvården samt socialtjänsten att underrätta en djurskyddskontrollmyndighet om personal i tjänsten upptäcker tydliga fall av vanvård eller misshandel av djur eller om

djur uppenbart uppvisar sjukdomssymtom. Förslagen har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

I promemorian Sekretessbrytande bestämmelse för personal inom hälso- och sjukvård och socialtjänst vid vanvård av djur (N2015/07632/RS) föreslås bl.a. att det införs en sekretessbrytande bestämmelse i OSL som gör det möjligt för personal inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten samt verksamheter enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, att lämna en uppgift som är nödvändig för ett ingripande av en kontrollmyndighet för djurskydd eller Polismyndigheten. Bestämmelsen föreslås bli tillämplig om personal påträffar ett djur som tydligt utsätts för vanvård eller misshandel eller ett djur som uppenbart uppvisar symtom på sjukdom eller är allvarligt skadat. Sådana uppgifter ska dock endast få lämnas om det bedöms att bristen inte kan åtgärdas i samråd med den som håller djuret. Det föreslås också införas bestämmelser om att samma sekretess ska gälla hos kontrollmyndigheten för djurskydd och Polismyndigheten som hos hälso- och sjukvården, socialtjänsten och vid verksamheter enligt LSS för de uppgifter som har lämnats. Sådant sekretess ska dock inte hindra att Polismyndigheten lämnar uppgifter till djurskyddskontrollmyndigheten. Förslagen har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Svar på skriftlig fråga

Den 27 september 2016 besvarade statsrådet Sven-Erik Bucht en skriftlig fråga om en ny djurskyddslag (fr. 2016/17:21) och anförde följande:

Jens Holm har frågat mig när jag avser att presentera en proposition om en ny djurskyddslag.

Jag håller helt med Jens Holm om att Djurskyddsutredningens betänkande är omfattande och innehåller många intressanta och viktiga förslag till hur djurskyddslagen ska kunna förbättras.

Varför den tidigare regeringen inte valde att gå vidare med utredningens förslag kan jag naturligtvis inte svara på. Sedan regeringen tog över ansvaret för utredningens betänkande har vi arbetat aktivt med att analysera, bearbeta och komplettera förslagen. I arbetet ingår att överväga alla synpunkter som kom in under remitteringen. De många, och i flera fall omfattande, synpunkterna som kom in måste övervägas och analyseras noggrant och det tar tid. Under förra året tog Näringsdepartementet också fram ett par nya förslag som innebär kompletteringar och vidareutvecklingar av utredningens betänkande.

De förslagen rör kontrollmyndigheternas rätt till tillträde och en sekretessbrytande regel för personal som arbetar inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten och inom verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Dessa förslag har nu remitterats och vi arbetar vidare med förslagen och vår avsikt är att lämna en djurskyddsproposition till riksdagen under 2017.

Utskottets tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden med liknande innehåll. Motionerna avstyrktes då med hänvisning till den då pågående beredningen av

utredningsförslag (bet. 2014/15:KU15 s. 24, reservation av M, C, FP, KD, och bet. 2011/12:KU9 s. 25).

Utskottets ställningstagande

I relationer där det förekommer våld är det inte ovanligt att det även finns djur som far illa. Våldet mot husdjuret bidrar dessutom ofta till att ytterligare försvåra situationen för den misshandlade partnern eftersom han eller hon av omsorg om djuret inte vågar lämna relationen. I sådana situationer är det viktigt att socialtjänsten, hemtjänsten och andra myndigheter som får kännedom om problemen kan samarbeta med djurskyddsinspektörer.

Djurskyddsutredningens förslag innebar bl.a. att en sekretessbrytande bestämmelse ska införas i offentlighets- och sekretesslagen så att hälso- och sjukvårdspersonal samt socialtjänsten får lämna uppgifter vidare om djurskyddsproblem till den berörda kontrollmyndigheten. Regeringen bör så snart som möjligt återkomma till riksdagen med ett sådant förslag. Motionsyrkandena tillstyrks därför.

Sekretessbrytande bestämmelse för SOS Alarm

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en ändrad sekretessbestämmelse för SOS Alarm.

Jämför reservation 5 (SD).

Motionerna

Kent Ekeroth och Adam Martinen (båda SD) begär i motionerna 2015/16:2827 yrkande 16 och 2016/17:2284 yrkande 16 att sekretessreglerna och samtalsordningen mellan SOS Alarm och länskommunikationscentralerna ändras så att polisen kan få uppgifter om akuta ärenden samtidigt som den övriga räddningstjänsten. Motionärerna anför att när en person i dag ringer till SOS Alarm följer samtalet en viss ordning, där operatören ställer de frågor som behövs för att avgöra om en ambulans eller brandbil ska skickas till platsen. Först därefter kopplas samtalet till polisen, som måste ställa många av frågorna en gång till. Detta dubbelarbete riskerar att fördröja polisinsatserna och bidra till att poliserna måste köra så snabbt att det medför risker.

Gällande ordning

Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, gäller enligt 1 kap. 1 § myndigheters och vissa andra organs hantering av allmänna handlingar. SOS Alarm Sverige AB (SOS Alarm) är inte en myndighet utan ett aktieföretag, som ägs till lika stora delar av staten och Sveriges Kommuner

och Landsting (SKL). Vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av allmänna handlingar hos myndigheter ska enligt 2 kap. 3 § OSL i tillämpliga delar gälla också handlingar hos bl.a. aktiebolag där kommuner eller landsting utövar ett rättsligt bestämmande inflytande. Kommuner eller landsting som äger mer än hälften av aktierna i ett aktiebolag ska anses utöva ett rättsligt bestämmande inflytande över bolaget. Enligt en dom från Regeringsrätten (numera Högsta förvaltningsdomstolen) ska inte Landstingsförbundet, som var en av föregångarna till Sveriges Kommuner och Landsting innan det slogs ihop med Kommunförbundet, likställas med landsting i detta sammanhang (RÅ 1997 not. 108). SOS Alarm är därmed inte heller ett sådant enskilt organ som omfattas av OSL, varför lagens sekretessbestämmelser eller sekretessbrytande bestämmelser inte är direkt tillämpliga i SOS Alarms verksamhet.

Mellan svenska staten och SOS Alarm finns ett alarmeringsavtal som reglerar SOS-tjänsten och vissa alarmeringstjänster. SOS Alarm ska enligt avtalet driva SOS-centraler som upprätthåller SOS-tjänsten för nödnumret 112 i hela landet. Det är därmed SOS Alarm som tar emot och hanterar alla samtal till nödnumret 112. De larmar sedan vidare till polisen, räddningstjänsten, ambulansen osv.

För verksamheten hos SOS Alarm gäller lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler. Enligt 4 § i den lagen får den som är eller har varit verksam hos en alarmeringscentral inte obehörigen röja eller utnyttja vad han eller hon i verksamheten har fått veta om sådant som har yttrats vid ett telefonsamtal där någon vill tillkalla eller komma i kontakt med polisen, räddningstjänsten, ambulansen osv. och som rör en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden eller som rör förhållanden av betydelse för rikets försvar, folkförsörjningen eller förebyggandet och beivrandet av brott.

När det gäller vårdärenden omfattas SOS Alarms personal dessutom av den tystnadsplikt som gäller för enskilda vårdgivare enligt patientsäkerhetslagen (2010:659). Dessa bestämmelser innebär att personalen inte obehörigen får röja vad de i verksamheten har fått veta om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden (1 kap. 4 § 6 och 6 kap. 12 §).

Alarmeringstjänstutredningen lämnade våren 2013 betänkandet En myndighet för alarmering (SOU 2013:33). Där föreslår utredningen att en nationell alarmeringsfunktion inrättas med uppdrag att säkerställa en snabb, säker och effektiv larmbehandling. Verksamheten ska enligt förslaget bedrivas i myndighetsform för att tillgodose behovet av långsiktigt stabila förutsättningar, ge bättre förutsättningar för samverkan samt ge riksdagen och regeringen bättre möjligheter att styra och granska verksamheten. Alarmeringstjänstutredningens betänkande har remissbehandlats. Flera remissinstanser har sett behov av att det görs större kompletteringar av utredningens förslag.

I februari 2015 tillkännagav riksdagen som sin mening att regeringen bör tillsätta en utredning med uppgift att lämna förslag till hur en sammanhållen myndighet för alarmeringstjänsten bör organiseras (bet. 2014/15:FöU6 s. 23, rskr. 2014/15:104).

Regeringen beslutade i november 2015 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera och föreslå hur en nationell alarmeringsfunktion ska kunna inrättas för att samhällets alarmeringstjänst ska kunna samordnas på ett bättre sätt (Ju 2016:03, dir. 2015:113). Utredaren ska ur ett effektivitets- och kvalitetsperspektiv analysera vilken organisationsform, dvs. en myndighet eller ett bolag, som ska förordas för en sådan funktion. Utredaren ska dock oberoende av vilken organisationsform som förordas för uppgiften analysera och utarbeta fullständiga förslag till hur dels en statlig förvaltningsmyndighet, dels ett bolag kan inrättas för att kunna ansvara för den nationella alarmeringsfunktionen. Enligt utredningens direktiv skulle uppdraget redovisas senast den 31 maj 2017. Genom tilläggsdirektiv (dir. 2017:23) har utredningstiden förlängts. Uppdraget ska således redovisas senast den 31 december 2017.

Utskottets tidigare behandling

Utskottet har vid tidigare behandling av en liknande motion inte funnit skäl för ett sådant tillkännagivande som motionärerna efterlyste (bet. 2011/12:KU9 s. 28). Vid senare behandling av motsvarande yrkanden hänvisade utskottet dessutom till beredningen av Alarmeringstjänstutredningens arbete, som inte borde föregripas, och avstyrkte motionerna (bet. 2013/14:KU25 s. 18 och bet. 2014/15:KU15 s. 34). I betänkande 2014/15:KU15 (s. 34) hänvisade utskottet även till att regeringen nyligen tagit initiativ till ytterligare utredningsarbeten, som inte borde föregripas. Sverigedemokraterna reserverade sig. Även justitieutskottet har avstyrkt likalydande motioner med hänvisning till det då pågående utredningsarbetet (bet. 2012/13:JuU2 s. 23 f.). Mot detta reserverade sig Socialdemokraterna respektive Sverigedemokraterna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att en särskild utredare har i uppdrag att analysera och föreslå hur en nationell alarmeringsfunktion ska kunna inrättas för att samhällets alarmeringstjänst ska kunna samordnas på ett bättre sätt. Detta arbete bör inte föregripas. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Offentlighet i skolor med enskild huvudman

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om offentlighetsprincipens tillämpning i skolor med enskild huvudman.

Jämför reservation 6 (SD).

Motionerna

Stefan Jakobsson m.fl. (SD) begär i motion 2015/16:1686 yrkande 3 att offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, ska gälla även i skolor med enskild huvudman. Motionärerna anför att eftersom även fristående skolor finansieras av skattemedel bör offentlighetsprincipen gälla i deras verksamhet. De kommunala och de fristående skolorna verkar annars inte under jämlika förhållanden. Motionärerna konstaterar att frågan om handlingsoffentlighet är föremål för pågående utredningsåtgärder och ser fram emot skarpa förslag som ett resultat av dessa.

Liknande yrkanden finns i motionerna 2016/17:2519 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 4 och 2015/16:1286 av Richard Jomshof (SD).

Gällande ordning

Offentlighetsprincipen gäller i skolor som inte drivs i privat regi. Allmänna handlingar ska därmed på begäran lämnas ut av sådana skolor om det inte finns något hinder på grund av sekretess. Sekretess gäller enligt 23 kap. 1 och 2 §§ OSL i förskolan, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan för uppgifter om en enskilds personliga förhållanden i bl.a. elevhälsa och övrig elevstödande verksamhet, om det inte står klart att uppgifterna kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående lider men.

Vissa privaträttsliga organ kan genom en reglering i OSL vara skyldiga att tillämpa bestämmelserna om allmänhetens rätt att ta del av allmänna handlingar (2 kap. 3 och 4 §§ OSL). Skyldigheten gäller bl.a. i sådan verksamhet som anges i bilagan till OSL. Skolor med enskild huvudman, även kallade fristående skolor, är privaträttsliga subjekt. De är dock inte sådana organ som enligt OSL och dess bilaga är underkastade offentlighetsprincipen.

Enligt bestämmelser i skollagen (2010:800) har den kommun där en fristående skola är belägen emellertid rätt till insyn i verksamheten (se bl.a. 10 kap. 41 § och 15 kap. 34 §).

Den parlamentariskt sammansatta Friskolekommittén hade till uppdrag att se över regler och villkor för fristående skolor m.m. (U 2011:04, dir. 2011:68, 2012:101, 2013:24, 2013:42 och 2013:69). Kommittén överlämnade i augusti 2013 betänkandet Friskolorna i samhället (SOU 2013:56). Kommittén menade, bl.a. mot bakgrund av att de fristående skolorna är helt skattefinansierade och att de bedriver myndighetsutövning, att de fristående skolornas verksamhet ska präglas av öppenhet och vara öppen för insyn. Kommittén gjorde därför bedömningen att offentlighetsprincipen ska införas i fristående skolor. Kommittén ansåg dock att vissa praktiska konsekvenser behöver analyseras närmare innan en lagändring kan träda i kraft.

Regeringen redovisade i propositionen Villkor för fristående skolor m.m. (prop. 2013/14:112 s. 67 f.) sin bedömning att offentlighetsprincipen bör införas i fristående skolor.

Regeringen beslutade i juni 2014 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag om hur offentlighetsprincipen i praktiken kan införas i fristående skolor och göra konsekvensanalyser av en sådan reglering (U 2014:12, dir. 2014:91). Utredaren skulle bl.a. utreda hur en reglering för fristående skolor kan utformas för att offentlighetsprincipen ska bli praktiskt tillämpbar på såväl huvudmannanivå som skolenhetsnivå samt överväga om det behöver göras någon ändring i sekretessregleringen och i så fall föreslå hur denna ändring bör se ut. Vidare skulle utredaren bl.a. överväga om och i så fall i vilken utsträckning skollagens bestämmelser om kommuners insynsrätt fortfarande fyller en funktion om offentlighetsprincipen införs.

I september 2015 överlämnade utredningen betänkandet Ökad insyn i fristående skolor (SOU 2015:82) till regeringen. Utredningen föreslår att en ny bestämmelse införs i OSL av innebörden att vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen (TF) om rätt att ta del av allmänna handlingar hos myndigheter i tillämpliga delar ska gälla också handlingar hos huvudmän för fristående skolor. Samtliga huvudmän för fristående skolor ska omfattas. Huvudmännen ska vid tillämpningen av OSL jämföras med myndigheter. Några materiella ändringar i OSL bedöms inte vara nödvändiga. Det innebär bl.a. att elever i fristående skolor kommer att omfattas av samma sekretessbestämmelser i OSL som elever i kommunala skolor. Anställda och uppdragstagare i de fristående skolorna föreslås omfattas av meddelarskydd. Utredningen föreslår därför att bestämmelsen i 13 kap. 2 § OSL utvidgas till att omfatta även huvudmännen för de fristående skolorna.

Utredningen konstaterar att införandet av handlingsoffentlighet i de fristående skolorna för med sig ett antal nya krav på huvudmännen. De ska bl.a. vara skyldiga att registrera sina allmänna handlingar enligt samma principer som gäller för myndigheter. Bestämmelserna i TF och OSL om tillhandahållande av allmänna handlingar och om tillgänglighet blir tillämpliga på de enskilda huvudmännen. Utredningens bedömning är att det inte bör införas några mer detaljerade bestämmelser om tillgänglighet. Den kommunala arkivmyndigheten föreslås vara arkivmyndighet för arkiven hos huvudmännen för fristående skolor och därmed också ha tillsyn över arkiven. Det föreslås bli möjligt för bl.a. kommunerna att meddela föreskrifter om arkivvården. Kommunerna föreslås också ges en rätt att meddela föreskrifter om avgifter för tillsyn och förvaring av arkiven. Utredningen föreslår också vissa följdändringar i skollagen (2010:800).

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Regeringen beslutade i september 2015 att ge en särskild utredare i uppdrag att utarbeta ett förslag om hur offentlighetsprincipen i praktiken kan införas i privat utförd offentligt finansierad vård och omsorg, fristående förskolor och fritidshem samt vuxenutbildning m.fl., till den del de erbjuds av privata anordnare (S 2015:04, dir. 2015:92). I september 2016 överlämnade utredningen betänkandet Ökad insyn i välfärden (SOU 2016:62) till regeringen. Utredningen föreslår genom tre nya paragrafer i 2 kap. OSL att offentlighetsprincipen i princip ska införas i offentligt finansierad, privat

utförd välfärd. Enskilda juridiska personer som driver sådan verksamhet ska med vissa undantag jämföras med myndigheter vid tillämpningen av OSL. Förslaget medför att enskilda juridiska personer ska iaktta reglerna i OSL om hanteringen av allmänna handlingar.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

I proposition 2016/17:31 Stärkt meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet föreslås en ny lag om meddelarskydd i vissa enskilda verksamheter. Lagen innebär att anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet inom skola, vård och omsorg som till någon del är offentligt finansierad ska ha motsvarande rätt som offentligt anställda att lämna uppgifter om verksamheten för publicering i medier som omfattas av TF eller yttrandefrihetsgrundlagen. Den som bedriver verksamheten förbjuds att efterforska vem som har utnyttjat sin meddelarfrihet eller medverkat till en grundlagsskyddad framställning och får inte heller utsätta den personen för negativa åtgärder på grund av detta. Skyddet begränsas av de regler om tystnadsplikt som finns på respektive område och medför ingen rätt att lämna ut handlingar. Lagen innehåller bestämmelser om straff för den som ingriper eller efterforskar i strid med den. I propositionen nämns bl.a. utredningarna om offentlighetsprincipen i fristående skolor (SOU 2015:82) respektive i offentligt finansierad privat utförd välfärd (SOU 2016:62).

I betänkande 2016/17:KU7 föreslog utskottet att riksdagen skulle anta regeringens förslag till lag om meddelarskydd i vissa enskilda verksamheter med vissa ändringar. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2016/17:146). Lagen träder i kraft den 1 juli 2017.

Utskottets tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden med liknande innehåll. Motionerna avstyrktes då med hänvisning till den då pågående beredningen av utredningsförslag (bet. 2011/12:KU9 s. 32, bet. 2013/14:KU25 s. 24 och bet. 2014/15:KU15 s. 36 f.).

Utskottets ställningstagande

Beredningen av utredningsförslag om offentlighetsprincipens tillämpning i bl.a. fristående skolor bör inte föregripas. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Sekretessbrytande bestämmelse för statligt anställningsstöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en sekretessbrytande bestämmelse för statligt anställningsstöd.

Jämför reservation 7 (SD, V).

Motionerna

I motion 2015/16:378 yrkande 15 och 2016/17:1196 yrkande 13 av Ali Esbati m.fl. (V) begärs att det bör göras möjligt för myndigheter och journalister att granska vilka företag som tar emot statliga lönesubventioner, samtidigt som skyddet för den enskildes integritet säkras. Motionärerna anför att under de senaste fem åren har drygt 75 miljarder kronor betalats ut i statligt anställningsstöd till privata företag. Uppgift om vilka företag som har tagit del av bidragen och hur mycket pengar respektive företag har fått är belagd med sekretess. Motionärerna menar att allmänhetens insyn i hur skattemedel används bör väga tyngre än företagets affärsintressen samt att det finns ett stort samhällsintresse och behov av transparens, öppenhet och insyn när det gäller hur de statliga lönesubventionerna används.

Gällande ordning

Arbetsgivare som anställer personer som har svårigheter att få ett reguljärt arbete på arbetsmarknaden kan få ekonomiskt stöd, s.k. anställningsstöd, från Arbetsförmedlingen enligt vad som närmare anges i bestämmelserna i förordningen (2015:503) om särskilt anställningsstöd, förordningen (2006:1481) om stöd för nystartsjobb och förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga. Statligt anställningsstöd kan utgå i form av särskilt anställningsstöd, extratjänst, traineejobb, instegsjobb, nystartsjobb och lönebidrag.

Som redan har nämnts har varje svensk medborgare rätt att ta del av allmänna handlingar om inte sekretess hindrar ett utlämnande.

Enligt 28 kap. 12 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:40), förkortad OSL, gäller sekretess i ärende om arbetsförmedling och ärende enligt lagstiftningen om anställningsfrämjande åtgärder för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada. Något undantag görs inte för beslut i ärendet. Bestämmelsen har ett s.k. omvänt skaderekvisit, som utgår från att sekretess är huvudregel.

Sekretessen gäller i ärenden om arbetsförmedling i traditionell bemärkelse, dvs. den som bedrivs av Arbetsförmedlingen. Med skada menas ekonomisk

skada, och med enskild både fysiska och juridiska personer (prop. 1979/80:2 del A s. 79 ff. och 225 f.). Av förarbeten och praxis får anses framgå att begreppet affärs- eller driftförhållanden har en vidsträckt betydelse och i praktiken täcker det som ligger inom ramen för en affärsverksamhet (se HFD 2015 ref. 11). En affärsverksamhet kan föreligga även om verksamheten har begränsad omfattning och det inte finns något egentligt vinstsyfte.

I RÅ 1996 ref. 79 uttalades att uppgift om att ett aktiebolag erhållit rekryteringsstöd, lönebidrag m.m. var att betrakta som uppgift i ärende enligt lagstiftningen om anställningsfrämjande åtgärder och ansågs därmed kunna omfattas av bestämmelsen som numera finns i 28 kap. 12 § OSL. I HFD 2015 ref. 11 ansåg Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) att detsamma bör gälla i fråga om uppgift om anordnare av sysselsättning inom jobb- och utvecklingsgarantins fas tre. I RÅ 1996 ref. 79 fann HFD vidare att de efterfrågade uppgifterna om eventuellt rekryteringsstöd, lönebidrag eller annat arbetsmarknadspolitiskt stöd var hänförliga till det berörda bolagets affärs- och driftförhållanden och i HFD 2015 ref. 11 uttalade domstolen att detsamma bör gälla uppgifter om en anordnare inom jobb- och utvecklingsgarantin fas tre, när långtidsarbetslösa personer sysselsätts i dennes affärsverksamhet.

Utskottets ställningstagande

Offentlighetsprincipen utgör en viktig hörnsten i den svenska demokratin och en väsentlig del av denna är medborgarnas rätt att ta del av allmänna handlingar. Detta kan gälla även om handlingarna innehåller uppgifter om bl.a. enskildas personliga, affärs- eller driftförhållanden. Regleringen i sekretesslagstiftningen innebär enligt utskottet en avvägning mellan intresset av offentlig insyn och behovet av sekretesskydd inom olika ämnesområden. Utskottet är inte berett att ta initiativ till ändrade sekretessregler i enlighet med det som anförs i motionerna. Motionsyrkandena avstyrks.

Digitalisering inom offentlig förvaltning samt informationsteknik och demokrati

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om digitalisering inom offentlig förvaltning.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om åtgärder för att informationsteknikens potential utnyttjas i syfte att främja demokratin och tillkännager detta för regeringen.

Jämför reservation 8 (M) och 9 (V).

Motionerna

Digitalisering inom offentlig förvaltning

I motion 2015/16:3074 yrkande 21 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) begärs att det säkerställs att lagstiftningen följer med digitaliseringen samtidigt som hänsyn tas till den enskildes personliga integritet. Motionärerna anför att det är viktigt att digitaliseringen inom välfärdssektorn utvecklas, samtidigt som hänsyn tas till enskildas personliga integritet.

Erik Ottoson (M) begär i motion 2015/16:229 yrkande 3 att initiativ bör tas till en samordningsfunktion som hanterar risker för den personliga integriteten i samband med att allt mer information tillgängliggörs i form av öppna data. Motionären anför att regeringens, landstingens och kommunernas arbete med att tillgängliggöra mer information i form av öppna data bör snabbas på samt att samordning är viktigt för att olika segment av till synes harmlösa data inte ska kunna kombineras för att tillsammans skapa något som kan bli integritetskränkande för en enskild person.

Anette Åkesson (M) begär i motionerna 2015/16:734 yrkande 3 och 2016/17:682 yrkande 3 att det säkerställs att det tas hänsyn till skyddet av enskildas personliga integritet och tillses att det är möjligt att nyttja de fördelar som anonyma aggregerade data kan innebära för innovationer inom välfärden. Motionären anför att e-tjänster är en prioriterad fråga bl.a. inom välfärdssektorn, med s.k. e-hälsa och e-hemtjänst som exempel. Investeringar i bredbandsutbyggnaden i hela landet liksom utveckling av e-tjänster behöver prioriteras, samtidigt som rättssäkerheten och skyddet för den personliga integriteten bör bevakas.

Informationsteknik och demokrati

I motion 2015/16:2496 yrkande 5 av Andreas Norlén m.fl. (M, C, FP, KD) begärs att riksdagen ställer sig bakom det som anförts i motionen om informationsteknikens roll för att främja demokratin och tillkännager detta för regeringen. Motionärerna anför att informationstekniken erbjuder nya möjligheter att utkräva ansvar från och utöva medborgerlig kontroll över

statsmakterna och valda företrädare för folket i den representativa demokratin. Vidare anförs att offentlighetsprincipen borde kunna tillämpas så att handlingar som enligt lagstiftningen är att betrakta som allmänna och offentliga också görs tillgängliga på nätet i betydligt större utsträckning än i dag. Den statliga förvaltningen är och bör vara ett föredöme som aktiv användare av informationsteknik i den egna verksamheten och i samverkan med företag och medborgare. Motionärerna vill understryka vikten av att myndigheterna fortsatt aktivt arbetar med att öppna sina system för medborgarna så att än fler rutinärenden kan klaras av utan större insatser från personalen.

Pågående och avslutade utredningar

E-delegationen

I mars 2009 tillkallades en delegation med uppdrag att samordna myndigheternas it-baserade utvecklingsprojekt och skapa goda möjligheter för myndighetsövergripande samordning (Fi 2009:01, dir. 2009:19). Delegationen antog namnet E-delegationen. Genom tilläggsdirektiv (dir. 2010:32) utökades E-delegationens uppdrag till att även avse vidareutnyttjande av offentlig information och riktlinjer för myndigheters användning av sociala medier.

Under 2009–2014 lämnade E-delegationen följande delbetänkanden:

- Strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning (SOU 2009:86)
- Så enkelt som möjligt för så många som möjligt – från strategi till handling för e-förvaltning (SOU 2010:20)
- Så enkelt som möjligt för så många som möjligt. Under konstruktion – framtidens e-förvaltning (SOU 2010:62)
- Så enkelt som möjligt för så många som möjligt – En bit på väg (SOU 2011:27)
- Så enkelt som möjligt för så många som möjligt – vägen till effektivare e-förvaltning (SOU 2011:67)
- Så enkelt som möjligt för så många som möjligt – den mjuka infrastrukturen på väg (SOU 2012:18)
- Så enkelt som möjligt för så många som möjligt – förstärkt samordning av förvaltningsgemensamma tjänster (SOU 2012:68)
- Så enkelt som möjligt för så många som möjligt – samordning och digital samverkan (SOU 2013:22)
- Organisering av framtidens e-förvaltning (SOU 2013:75)
- Så enkelt som möjligt för så många som möjligt – IT-standardisering inom socialtjänsten (SOU 2013:77)
- Så enkelt som möjligt för så många som möjligt – Bättre juridiska förutsättningar för samverkan och service (SOU 2014:39)
- Automatiserade beslut – färre regler ger tydligare reglering (SOU 2014:75).

E-delegationen överlämnade sitt slutbetänkande En förvaltning som håller ihop (SOU 2015:66) till regeringen i juni 2015. Betänkandena bereds inom Regeringskansliet.

Digitaliseringskommissionen

I september 2011 beslutade regeringen om en strategi för it-politiken, It i människans tjänst – en digital agenda för Sverige (dnr N2011/342/ITP). Det it-politiska målet är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Digitaliseringskommissionen tillsattes i juni 2012 med uppdrag att utforma ett förslag till handlingsplan för genomförande av uppdraget att verka för det it-politiska målet, analysera utvecklingen i förhållande till det it-politiska målet, visa på digitaliseringens möjligheter, kommunicera den digitala agendan och dess innehåll, vara administrativt ansvarig för de s.k. signatörerna till den digitala agendan och samverka med olika aktörer i samhället för en ökad digitalisering (N2012:04, dir. 2012:61).

Kommissionens uppdrag har ändrats och utökats genom ett antal tilläggsdirektiv (dir. 2012:122, 2013:108, 2015:18 och 2015:123). Således fick Digitaliseringskommissionen i uppdrag att administrera de regionala digitala agendorna och följa upp dessa. Dessutom gavs kommissionen i uppdrag att ansvara för den administrativa funktionen för Användningsforum, som regeringen i mars 2012 beslutade att inrätta för 2012–2015. Digitaliseringskommissionen fick också i uppdrag att genomföra en omvärldsanalys, identifiera strategiska områden som bör beaktas i utvecklingen av den framtida digitaliseringspolitiken och utreda hur främjande av digitaliseringen bör drivas på nationell nivå. Härutöver fick Digitaliseringskommissionen i uppdrag att redovisa kunskapssammanställningar om digitaliseringens effekter på samhället och individen, samt att stödja regeringens arbete i digitaliseringsfrämjande frågor.

Under 2012–2015 lämnade Digitaliseringskommissionen fem delbetänkanden.

- En digital agenda i människans tjänst – Sveriges digitala ekosystem, dess aktörer och drivkrafter (SOU 2013:31)
- En digital agenda i människans tjänst – en ljusnande framtid kan bli vår (SOU 2014:13)
- Gör Sverige i framtiden – digital kompetens (SOU 2015:28)
- Om Sverige i framtiden – en antologi om digitaliseringens möjligheter (SOU 2015:65)
- Digitaliseringens transformerande kraft – vägval för framtiden (SOU 2015:91).

Under 2016 publicerade Digitaliseringskommissionen fyra temarapporter.

- Det datadrivna samhället (temarapport 2016:1)
- Det sociala kontraktet i en digital tid (temarapport 2016:2)
- Digitalisering för ett hållbart klimat (temarapport 2016:3)

- Den högre utbildningens roll i en digital tid (temarapport 2016:4).

Temarapporterna har samlats i betänkandet Digitaliseringens effekter på individ och samhälle – fyra temarapporter (SOU 2016:85).

Digitaliseringskommissionen överlämnade sitt slutbetänkande, För digitalisering i tiden (SOU 2016:89), till regeringen i december 2016. Betänkandena bereds inom Regeringskansliet.

Digitalisering inom offentlig sektor – utmaningar m.m.

I rapporten Delegerad digitalisering – en utvärdering av E-delegationen (2014:12) pekar Statskontoret på att det finns ett behov av att utreda vad som krävs för att göra olika system och tjänster inom den offentliga sektorn kompatibla med varandra samt hur en ökad effektivitet på systemnivå inom statsförvaltningen kan uppnås.

E-delegationen har i två av sina delbetänkanden analyserat lagstiftning som försvårar digitaliseringen och lämnat förslag i syfte att underlätta digital samverkan inom den offentliga förvaltningen (SOU 2014:75 och SOU 2014:39). E-delegationen anför i sitt slutbetänkande En förvaltning som håller ihop (SOU 2015:66) att den svenska offentliga sektorn hittills inte har varit tillräckligt sammanhållen i sättet att utveckla e-tjänster för medborgare och företag. Enskilda myndigheter bedriver omfattande och ambitiösa projekt på området, men för att möta behoven och förväntningarna från privatpersoner och företag krävs även e-tjänster som är gemensamma för flera myndigheter. Enligt E-delegationen innebär myndigheternas fristående roll en risk för att de utgår från det egna uppdraget, och inte i tillräcklig utsträckning samverkar med varandra för att tillgodose behovet av sammanhållna e-tjänster som kan bidra till en enklare vardag för privatpersoner och företag. Delegationen konstaterar också att juridiken sätter ramarna för hur myndigheterna bedriver sitt gemensamma utvecklingsarbete och bedömer att det finns behov av att lösa de samverkanshinder som motverkar de övergripande e-förvaltningsmålen om en enklare, öppnare och mer effektiv förvaltning.

Digitaliseringskommissionen har i sitt delbetänkande Digitaliseringens transformerande kraft – vägval för framtiden (SOU 2015:91) konstaterat att digitaliseringen ändrar förutsättningarna för de offentligt finansierade verksamheterna genom att den erbjuder stora möjligheter till effektivisering och rationalisering, och en högre kvalitet i de tjänster som tillhandahålls. Kommissionen framhåller att detta ställer nya krav på den offentliga sektorn, bl.a. på transparens och interaktion i den service och information som ges. Verksamhetsutvecklingen i denna sektor handlar enligt kommissionen alltmer om att använda digitaliseringens möjligheter för att möta utvecklingen i omvärlden. Digitaliseringskommissionen framhåller även att befintliga regelverk många gånger behöver anpassas när välfärdstjänster automatiseras eller digitaliseras för att den nya tekniken ska kunna användas. Kommissionen har därför föreslagit att regeringen ska tillsätta en utredning i syfte att göra en kartläggning av lagstiftning som försvårar digitalisering i samhället.

Behovet av samverkan mellan myndigheterna har även uppmärksammats av riksdagen, som har tillkännaget för regeringen att den dels bör se till att de statliga myndigheterna på ett bättre sätt samverkar över myndighetsgränserna med e-förvaltningsprojekt, dels säkerställer att myndigheterna lägger ett ökat fokus på att ta fram fler e-tjänster (bet. 2015/16:FiU25, rskr. 2015/16:208).

Riksrevisionen konstaterar i granskningen Den offentliga förvaltningens digitalisering – En enklare, öppnare och effektivare förvaltning? (RiR 2016:14) att det kvarstår stora utmaningar i mötet mellan digital teknik och gällande lagstiftning, vilket har lett till att olika aktörer har olika uppfattning om de rättsliga förutsättningarna på området och att den rättsliga grunden för vissa e-tjänster är osäker. Myndigheten rekommenderar därför regeringen att på ett samlat sätt utreda vilka författningsändringar som behövs för att kunna skapa en digital förvaltning.

I skrivelse 2016/17:54 Riksrevisionens rapport om den offentliga förvaltningens digitalisering redovisar regeringen sin bedömning av Riksrevisionens iakttagelser i granskningsrapporten (RiR 2016:14). Regeringen delar Riksrevisionens bedömning att e-förvaltning är ett område där styrningen bör stärkas. Vidare anför bl.a. att regeringen i budgetpropositionen för 2015 presenterade en fyraårig satsning på att förstärka styrningen och samordningen av e-förvaltningen (prop. 2014/15:1 utg.omr. 22) och att regeringen har vidtagit en rad åtgärder inom ramen för denna satsning. Skrivelsen behandlas i finansutskottets betänkande 2016/17:FiU17.

Ekonomistyrningsverket (ESV) anför i sin slutrapport Fördjupat it-kostnadsuppdrag – Förslag inför framtiden (ESV 2015:64) bl.a. att myndigheternas interna styrning och kontroll av it måste stärkas. Enligt ESV skapar en god intern styrning och kontroll förutsättningar för att säkerställa ett effektivt tillhandhållande av it och tillvaratagande av digitaliseringens möjligheter. ESV konstaterar även att it är en integrerad del av varje myndighets verksamhet och att digitaliseringen är den viktigaste nu pågående reformeringen av statsförvaltningen. ESV anser att förvaltningen behöver ha en förmåga att transformera verksamheten från den analoga till den digitala världen och ta till vara de möjligheter till samarbete, samverkan och samordning som industrialiseringen av it och digitaliseringen skapar. ESV föreslår en rad åtgärder som uppges bidra till att säkerställa ett effektivt tillhandahållande av it och att it tas till vara som möjliggörare för verksamhetsutveckling.

Slutligen har, som har nämnts ovan i betänkandets inledande avsnitt, Informationshanteringsutredningen haft i uppdrag att se över den mycket omfattande registerlagstiftning som tillsammans med bl.a. personuppgiftslagen (2009:400) reglerar hur statliga och kommunala myndigheter ska behandla personuppgifter. I delbetänkandet Överskottsinformation vid direktåtkomst (SOU 2012:90) har utredningen lämnat förslag till ändrade sekretessregler vid s.k. direktåtkomst till uppgifter. I slutbetänkandet Myndighetsdatalog (SOU 2015:39) har utredningen lämnat förslag till en

sammanhållen myndighetsdatalog för den offentliga sektorn. Betänkandena har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Uppdrag till Riksarkivet

Målet för it-politiken är, som har nämnts ovan, att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Regeringens mål för digitalisering av det offentliga Sverige är en enklare vardag för medborgare, en öppnare förvaltning som stöder innovation och delaktighet samt högre kvalitet och effektivitet i verksamheten (prop. 2016/17:1 utg.omr. 22). I linje med denna målsättning gav regeringen i juni 2016 Riksarkivet i uppdrag att främja statliga myndigheters arbete med att tillgängliggöra data för vidareutnyttjande (Fi2015/02025/SFÖ, Fi2016/01537/SFÖ). Uppdraget innebär att Riksarkivet ska samla och publicera information från myndigheterna om vilka typer av handlingar de har som vanligen kan ges ut elektroniskt och vilka villkor som gäller för vidareutnyttjande. Riksarkivet ska även stimulera myndigheterna att publicera öppna data enligt gemensamma riktlinjer. I uppdraget ligger även att förvalta webbplatsen öppnadata.se och att ansvara för vägledningen vidareutnyttjande.se som E-delegationen har tagit fram. Lantmäteriet ska bistå Riksarkivet med erfarenheter kring informationsförsörjningen, samverkan och standarder.

Uppdraget sträcker sig fram till den 31 december 2018. I uppdraget ingår att lämna en delrapport om hur arbetet fortlöper samt redovisa förslag till fortsatt hantering efter att uppdraget upphört. Delrapporten ska lämnas till regeringen (Finansdepartementet och Kulturdepartementet) senast den 1 september 2017. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 januari 2019.

Utredningar om effektiv styrning och rättsliga förutsättningar för en digitalt samverkande förvaltning

Regeringen har konstaterat att de samhällsutmaningar som det offentliga Sverige möter kräver att digitaliseringens möjligheter tas till vara på bästa sätt. Även om Sverige ligger långt framme bland ledande it-nationer visar internationella jämförelser att den offentliga sektorn tappar fart. För att nå målen om en enklare, öppnare och effektivare förvaltning krävs enligt regeringen en effektivare styrning, ökad digital mognad, innovativa digitala lösningar och en stabil bas i form av digital infrastruktur. Det krävs vidare gemensamma tjänster som utgår från individens behov och ger hög användning och därmed stor samhällsnytta. Regeringen bedömer att det finns ett behov av fortsatta insatser för att stärka digitaliseringen av det offentliga Sverige inom programmet Digitalt först (prop. 2016/17:1 utg.omr. 22 avsnitt 4.4.2 s. 109). Regeringen delar Riksrevisionens, E-delegationens och ESV:s bedömning om att det finns behov av att utveckla styrningen och samordningen av digitaliseringen i det offentliga Sverige. Inom offentlig sektor behöver den digitala kompetensen öka. Digital förnyelse kräver digital kompetens både i regeringens styrning av statliga myndigheter och hos myndighetsledningar.

Det finns enligt regeringen ett behov av en samlad bild över hur de statliga myndigheterna arbetar för att säkerställa digital kompetens, samt av att följa utvecklingen över tid. Ett annat viktigt område är att säkerställa att lagstiftningen ger tillräckligt stöd för digitaliseringen av offentlig sektor och en samverkande förvaltning (prop. 2016/17:1 utg.omr. 22 avsnitt 4.4.2 s. 110).

I maj 2016 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera och lämna förslag till effektiv styrning av utveckling, införande och förvaltning av nationella digitala tjänster (N 2016:01, dir. 2016:39), Utredningen om effektiv styrning av nationella digitala tjänster i en samverkande förvaltning. Genom tilläggsdirektiv (dir. 2016:97) har uppdraget utvidgats så att utredaren även ska analysera bl.a. hur digitaliseringen i den offentliga sektorn kan stärkas genom att, inom ramen för den befintliga myndighetsstrukturen, samla ansvaret för dessa frågor till en myndighet. Utredaren ska med utgångspunkt i analysen lämna förslag till nödvändiga författningsändringar och övriga åtgärder som krävs för att en myndighet så snart som möjligt ska kunna ges den aktuella uppgiften. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2017, men vissa deluppdrag skulle redovisas senast den 15 mars 2017. Den 15 mars 2017 överlämnade utredningen delbetänkandet digitalförvaltning.nu (SOU 2017:23) till regeringen. Utredningen föreslår bl.a. en övergripande plan för att stärka digitaliseringen av den offentliga sektorn och att ESV ges i uppdrag att ha ett samlat ansvar för digitaliseringen av den offentliga sektorn.

I november 2016 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att kartlägga och analysera i vilken utsträckning det förekommer lagstiftning som i onödan försvårar digital utveckling och samverkan inom den offentliga förvaltningen (Fi 2016:13, dir. 2016:98), Utredningen om rättsliga förutsättningar för en digitalt samverkande förvaltning. Utredaren ska lämna förslag till de författningsändringar som bedöms ha störst potential att stödja den fortsatta digitaliseringen av den offentliga förvaltningen. Författningsförslagen ska vara motiverade utifrån en sammantagen bedömning, där samtliga relevanta intressen och perspektiv har beaktats och vägts mot varandra. Utredaren ska särskilt beakta behovet av skydd av den personliga integriteten och av uppgifter utifrån sekretessskäl samt behovet av informationssäkerhet och rättssäkerhet. Utredaren ska särskilt analysera sådan lagstiftning som i onödan försvårar digitalt informationsutbyte inom den offentliga förvaltningen och genomförandet av regeringens målsättning om att digitala tjänster, så långt det är möjligt och när det är relevant, ska vara förstahandsval vid den offentliga sektorns kontakter med medborgare, organisationer och företag. Utredaren ska vidare bl.a. lämna förslag till hur en utvidgad rapportering av hela den offentliga förvaltningens löpande arbete med it och digitalisering kan utformas samt hur aktörerna inom förvaltningen som helhet kan samverka kring behovet av ny eller ändrad lagstiftning för att främja digitaliseringen. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2018.

Utredning om utlämnande av allmänna handlingar

Mot bakgrund av ett beslut från Riksdagens ombudsmän (JO) beslutade konstitutionsutskottet att föreslå riksdagen att göra ett tillkännagivande till regeringen om att låta utreda frågan om möjliga åtgärder för att, med bibehållen respekt för offentlighetsprincipen, möta de utmaningar som myndigheter kan ställas inför vid mycket frekventa och omfattande framställningar om att få ta del av allmänna handlingar (bet. 2014/15:KU11 s. 16). Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget (rskr. 2014/15:127).

I april 2016 gav regeringen en utredare i uppdrag att undersöka och redovisa förekomsten hos myndigheterna av frekventa och omfattande ärenden om utlämnande av allmän handling (Ju2016/03164 /LP). I uppdraget ingår även att undersöka och redovisa hur berörda myndigheter i dagsläget hanterar denna typ av framställningar samt vilka konsekvenser de får för fullgörandet av myndighetens övriga uppgifter. Utifrån resultatet av undersökningen ska utredaren analysera om det finns ett behov av och möjlighet att, med bibehållen respekt för offentlighetsprincipen, vidta lagstiftningsåtgärder eller på annat sätt möta de utmaningar som myndigheter kan ställas inför i det angivna avseendet. Analysen ska innefatta en bedömning av om eventuella åtgärder eller författningsändringar kan göras utan ändring i grundlag. Uppdraget ska redovisas senast den 1 juni 2017.

Utskottets tidigare behandling

Under våren 2011 (bet. 2010/11:KU23 s. 23 f.) avstyrkte utskottet tre motioner som gällde e-förvaltning. Utskottet konstaterade bl.a. att resurser för att genomföra e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse hade tillförts och att regeringens arbete avseende utvecklingen av den elektroniska förvaltningen fortsatte, bl.a. genom tilläggsuppdrag till E-delegationen.

Utskottet har tidigare behandlat ett motionsyrkande om stärkt integritetsskydd för e-tjänster. Utskottet konstaterade bl.a. att många frågor som rör skyddet av den personliga integriteten – i såväl privat som offentlig verksamhet och vad avser det straffrättsliga skyddet – var föremål för omfattande utredningsarbete och att det är en prioriterad fråga för regeringen att stärka skyddet för den personliga integriteten. Utskottet hänvisade också till att det pågick förhandlingar inom EU om det framtida dataskyddet, inklusive ett förslag om ”rätten att bli glömd”. Dessa utrednings- och förhandlingsarbeten borde enligt utskottets mening inte föregripas, och bl.a. motionsyrkandet om stärkt integritetsskydd för e-tjänster avstyrktes (bet. 2014/15:KU15 s. 17).

Utskottets ställningstagande

Utskottet betonar vikten av att fortlöpande utreda, utveckla och skapa goda förutsättningar för digitaliseringen inom offentlig förvaltning.

Utskottet konstaterar att det bedrivs mycket arbete som rör digitalisering inom offentlig förvaltning och att många av de frågor som aktualiseras i motionerna nyligen har utretts eller är föremål för överväganden i pågående utredningar, bl.a. frågor om effektiv styrning och rättsliga förutsättningar för en digitalt samverkande förvaltning samt skyddet av enskildas personliga integritet.

Utskottet välkomnar det omfattande arbete som regeringen har initierat när det gäller digitalisering inom offentlig förvaltning. Det handlar t.ex. om inrättandet av portalen öppnadata.se, som nu har tagits över av Riksarkivet, och att digitaliseringsfrågorna sedan 2016 är en del av förvaltningspolitiken, vilket möjliggör en effektivare styrning från statens sida. Det kommer att bidra till att fler delar av myndighetssverige i ökad utsträckning kommer att tillgängliggöra sina system elektroniskt för medborgarna. Utskottet ställer sig positivt till detta, men vill erinra om den enskildes rätt till personlig integritet och betydelsen av att myndigheter försäkras sig om att denna rätt vidmakthålls. Det är därutöver positivt att fler av medborgarnas rutinärenden hos myndigheter framdeles kommer att kunna förenklas genom att de kan klaras av med hjälp av tekniken. Utskottet vill dock understryka vikten av att de medborgare som fortsatt önskar personlig service i sin kontakt med myndigheter ska garanteras detta.

När det gäller frågan om informationsteknikens roll för demokratin konstaterar utskottet att en brist i och ett hot mot demokratin är medborgarnas bristande kunskap om den politiska processen, aktuella politiska avgöranden och de politiska alternativ som finns. Informationstekniken kan användas för att stärka civilsamhället och för att främja deltagardemokratin. Informationstekniken har fortsatt en stor potential när det gäller att vidga medborgarnas möjligheter att delta i och påverka problemformuleringar och diskussioner före beslut i folkvalda församlingar. Informationstekniken erbjuder nya möjligheter att utkräva ansvar från och utöva medborgerlig kontroll över statsmakterna och valda företrädare för folket i den representativa demokratin. Offentlighetsprincipen borde kunna tillämpas så att handlingar som enligt lagstiftningen är att betrakta som allmänna och offentliga också görs tillgängliga på nätet i betydligt större utsträckning än i dag. Det är även viktigt att allmänheten ges information om regelverket för utlämnande av allmänna handlingar och om möjligheten att hos myndigheterna begära att få del av allmänna handlingar utöver de handlingar som görs tillgängliga på nätet. Konstitutionsutskottet vill i sammanhanget också erinra om den pågående utredningen som har till uppgift att föreslå åtgärder i fråga om förekomsten av mycket frekventa och omfattande framställningar att få ta del av allmänna handlingar. Den statliga förvaltningen ska vara ett föredöme som en aktiv användare av informationsteknik i den egna verksamheten.

Regeringen bör därför vidta åtgärder för att informationsteknikens potential utnyttjas i syfte att främja demokratin. Motion 2015/16:2496 yrkande 5 tillstyrks därför.

Med hänsyn till pågående arbete anser utskottet däremot inte att det finns skäl att göra några tillkännagivanden med anledning av motionerna 2015/16:229 yrkande 3, 2015/16:734 yrkande 3, 2015/16:3074 yrkande 21 och 2016/17:682 yrkande 3. Motionsyrkandena avstyrks.

Sekretess vid ansökan om tjänst inom offentlig verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om sekretess vid ansökan om tjänst inom offentlig verksamhet.

Motionerna

Maria Abrahamsson (M) begär i motion 2015/16:763 att det införs ett tidsbegränsat sekretesskydd vid tillsättning av domstolschefer, justitieråd, domare vid Europadomstolen, EU-domstolen och EU-domstolens tribunal samt som generaladvokat vid EU-domstolen motsvarande det som gäller vid tillsättning av t.ex. generaldirektörer. Motionären anför att det offentliga ansökningsförfarandet har en avhållande effekt på potentiella sökande och att bristen på en sekretessmöjlighet har visat sig särskilt problematisk när det gäller att få tillräckligt många kvalificerade jurister att anmäla intresse för de högre domartjänsterna. Den nuvarande ordningen motverkar enligt motionären den strävan som statsmakterna i övrigt har att locka skickliga jurister till domstolarna och på så sätt – till gagn för medborgarna – garantera rättssäkerheten och kvaliteten i det framtida dömandet.

Ett liknande yrkande finns i motion 2016/17:2240 av Jessika Roswall (M).

Lena Asplund (M) begär i motion 2016/17:1458 att det ska vara möjligt att ha sekretess vid ansökan om tjänst inom offentlig verksamhet. Motionären anser att sekretess i rekryteringsprocessen avsevärt skulle öka skyddet för den enskildes personliga integritet och leda till en ökad benägenhet att söka tjänster inom offentlig verksamhet.

Gällande ordning

Bakgrund

De grundläggande bestämmelserna om utnämning av ordinarie domare finns i 11 kap. 6 § regeringsformen. Ordinarie domare utnämns av regeringen. Vid utnämningen ska det bara fästas avseende vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. Regeringens utnämningmakt är ett utflöde av att regeringen styr riket.

I propositionen En reformerad grundlag (prop. 2009/10:80 s. 133 f.) föreslog Grundlagsutredningen att det skulle införas en lag om utnämning av

ordinarie domare. Flera remissinstanser pekade på behovet av sekretess i vissa situationer för att minska risken för en försvårad rekrytering. Regeringen anförde bl.a. att farhågor av det slag som remissinstanserna gav uttryck för inte skulle förringas och hänvisade till en vid den aktuella tidpunkten nyligen överlämnad proposition till riksdagen med förslag att införa sekretess med ett s.k. omvänt skaderekvisit i ärenden om anställning av myndighetschefer vid förvaltningsmyndigheter som lyder omedelbart under regeringen (prop. 2009/10:56⁷). Vidare anmärkte regeringen att uppmärksamheten kring utnämningsfrågor under senare tid hade ökat i medierna, vilket skulle kunna verka hämmande för den som är tveksam till att offentliggöra sin kandidatur till en hög domaranställning. Regeringen gjorde också, liksom Grundlagsutredningen, bedömningen att oviljan att ansöka om en anställning i ett offentligt förfarande delvis kunde vara en attitydfråga. Regeringen ställde sig sammantaget, i likhet med flertalet remissinstanser, bakom Grundlagsutredningens förslag att de sökandes identitet inte behövde skyddas av sekretess.

Grundlagsutredningens förslag till lag om utnämning av ordinarie domare och vissa därmed sammanhängande förslag till lagändringar behandlades i proposition 2009/10:181 Utnämning av ordinarie domare (bet. 2010/11:JuU3, rskr. 2010/11:31 och 32). Regeringen bekräftade då inställningen att de sökandes identitet inte ska omfattas av sekretess (prop. 2009/10:181 s. 78).

År 2011 trädde lagen (2010:1390) om utnämning av ordinarie domare i kraft. Genom denna lag har det införts ett öppet ansökningsförfarande för alla ärenden om anställning av ordinarie domare. Vidare har det inrättats en fristående statlig myndighet, Domarnämnden, som bereder ärendena inför regeringens beslut om utnämning. Regeringen är inte bunden av nämndens förslag, men innan regeringen utnämner någon som inte har föreslagits av nämnden ska nämnden få tillfälle att yttra sig. Enligt lagen ska Domarnämnden även bedriva ett aktivt och långsiktigt arbete för att tillgodose rekryteringsbehovet av ordinarie domare. Som utgångspunkter för det nuvarande rekryteringsförfarandet har angetts att det bör utformas så att domstolarnas och domarnas oberoende ställning inte kan ifrågasättas. Vidare ska det säkerställa en rekrytering som präglas av bredd och hög kvalitet samt ta till vara det förändringsarbete som genomförts för att förbättra domarrekruteringen.

Frågan om behovet av att införa en sekretessbestämmelse i ärenden som rör de högsta domaranställningarna övervägdes på nytt i proposition 2013/14:78 Nomineringar till Europeiska unionens domstol och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (bet. 2013/14:JuU31, rskr. 2013/14:204). Regeringen konstaterade bl.a. att ett offentligt nomineringsförfarande riskerar att försvåra rekryteringen av lämpliga kandidater, samtidigt som öppenhets- och demokratihänsyn talar för ett nomineringsförfarande där uppgifter om de personer som anmäler intresse för att komma i fråga för nominering är offentliga. Regeringen anslöt sig till utredarens slutsats att beredningen av

⁷ Propositionen behandlades av riksdagen i bet. 2009/10:KU15, rskr. 2009/10:181 och 182.

ärenden om nomineringar av domare och generaladvokater till de europeiska domstolarna bör ske i en ordning som ligger nära den som gäller för justitieråd. Eftersom det inte finns någon möjlighet att sekretessbelägga identiteten på sökande till anställningar som justitieråd var regeringen av uppfattningen att det inte fanns tillräckliga skäl för att införa någon sådan möjlighet i ärenden om nominering (prop. 2013/14:78 s. 23 f.).

Regleringen i offentlighets- och sekretesslagen

Sekretess till skydd för enskild i personaladministrativ verksamhet regleras i 39 kap. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL. Med personal-administrativ verksamhet avses bl.a. anställningsärenden (prop. 1979/80:2 del A s. 200). Sekretess gäller enligt 39 kap. 1 § OSL i vissa fall i personalsocial verksamhet. Detta begrepp, som avser personalvårdande åtgärder i en mer avgränsad bemärkelse och ingår i det vidare begreppet personaladministrativ verksamhet, omfattar dock inte anställningsärenden.

Sekretess gäller i myndigheters personaladministrativa verksamhet för uppgift om en enskilds hälsotillstånd och för sådan uppgift om en enskilds personliga förhållanden som hänför sig till ett ärende om omplacering eller pensionering av en anställd (39 kap. 2 § första stycket OSL). Denna sekretess gäller dock inte i ärende om anställning, om inte annat följer av 5 a eller 5 b § (39 kap. 2 § andra stycket). För uppgifter inom personaladministrativ verksamhet i andra fall än som avses i 39 kap. 1 och 2 §§ OSL gäller sekretess för uppgift om en enskilds personliga förhållanden om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs (39 kap. 3 § OSL). Något uttryckligt undantag för anställningsärenden finns inte i denna paragraf. Med hänsyn till den gängse definitionen av personaladministrativ verksamhet torde således denna sekretess enligt förarbetena även omfatta anställningsärenden (prop. 1986/87:3 s. 8). Enligt 39 kap. 5 a § OSL gäller sekretess i ärende om anställning för uppgift som hänför sig till urvalstester, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den som uppgiften rör eller någon närstående till denne lider men.

När det gäller anställning av vissa myndighetschefer föreskrivs i 39 kap. 5 b § första stycket OSL att sekretess gäller i ärende om anställning av myndighetschef vid en förvaltningsmyndighet som lyder omedelbart under regeringen för uppgift som lämnar eller kan bidra till upplysning om en enskild kandidats identitet, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men. Regeringen kan meddela föreskrifter om undantag från huvudregeln om sekretess (39 kap. 5 b § andra stycket OSL).

Sekretess gäller i ärende om val av riksdagens ombudsman, riksrevisor, och riksdagsdirektör för uppgift som lämnar eller kan bidra till upplysning om en enskild kandidats identitet, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men (39 kap. 5 c § första stycket OSL).

Sekretessen enligt 39 kap. 1–3 §§ avser enskilda personliga förhållanden. Någon definition av detta begrepp finns varken i OSL eller i förarbetena till dess föregångare, sekretesslagen (1980:100). Tvärtom anges i förarbetena att någon definition inte är nödvändig utan att ledning får hämtas från vanligt språkbruk (prop. 1979/80:2 del A s. 84). Som exempel på uppgifter som bl.a. omfattas av begreppet nämns dock en persons adress eller yttringarna av ett psykiskt sjukdomstillstånd. Även enskilda namn omfattas av begreppet (RÅ 1994 not. 516). I anställningsärenden kan alltså i vissa situationer sökandes namn omfattas av sekretess enligt 39 kap. 3 § OSL. I praktiken torde det dock sällan förekomma att uppgifter i anställningsärenden sekretessbeläggs med stöd av denna bestämmelse eftersom sekretess råder först när det kan antas att sökanden eller någon till denne närstående utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs. Bestämmelsen har därför begränsad betydelse i anställningsärenden. I övrigt blir intresseanmälningar allmänna handlingar i samband med att de kommer in till myndigheten.

Eftersom det i dag, med undantag för bestämmelserna i 39 kap. 5 b § och 39 kap. 5 c § OSL, inte finns någon allmän sekretessbestämmelse för uppgifter om vem som anmält intresse för en anställning är dessa uppgifter därmed offentliga vid denna tidpunkt. Kravprofiler och annat material som tas fram av myndigheten blir i regel allmänna handlingar i samband med att ärendet avslutas, om de inte har expedierats dessförinnan (2 kap. 7 § tryckfrihetsförordningen).

Pågående utredning

Regeringen beslutade i oktober 2016 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över rekryteringen av ordinarie domare i syfte att säkerställa att alla domstolar i hela landet även i framtiden kan rekrytera domare som tillhör de allra skickligaste och för yrket mest lämpade juristerna (Ju 2016:20, dir. 2016:89). Utredningen har tagit namnet Domarrekruteringsutredningen. I uppdraget ingår bl.a. att utvärdera systemet med extern adjunktion i hovrätt och kammarrätt, analysera om det i ljuset av praxis om jäv behöver förändras och bedöma om det kan vidareutvecklas, t.ex. genom att tillämpas även i tingsrätt och förvaltningsrätt. Vidare ska utredaren kartlägga och analysera om benägenheten att söka domaranställningar påverkas av öppenheten i ansökningsförfarandet. Utredaren ska också överväga hur de enskilda domstolarnas, Domarnämndens och Domstolsverkets roller och funktioner i rekryteringsarbetet kan tydliggöras och utvecklas. Utredaren ska lämna fullständiga författningsförslag och de förslag till åtgärder i övrigt som behövs. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2017.

Utskottets tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om sekretess vid ansökan om tjänst inom offentlig sektor (bet. 2008/09:KU8 s. 17). Motionerna

avstyrktes då med hänvisning till en då pågående utredning om sekretess i ärenden om anställning som myndighetschef.

Utskottet har även i betänkande 2009/10:KU15 behandlat bl.a. motionsyrkanden om sekretess för uppgifter om en enskilds ansökan vid rekrytering till en tjänst inom offentlig verksamhet. Utskottet avstyrkte yrkandena med hänvisning till att de i väsentliga avseenden var tillgodosedda genom förslagen i regeringens proposition 2009/10:56 Sekretess i vissa anställningsärenden (se bet. 2009/10:KU15 s. 19).

Liknande motionsyrkanden har också behandlats i betänkande 2011/12:KU9 s. 22 f. Utskottet konstaterade att det ibland görs gällande att den omständigheten att en ansökan om en ledigförklarad anställning blir offentlig kan göra tänkbara kandidater mindre benägna att söka en anställning eller på annat sätt anmäla sitt intresse. Öppenhets- och demokratihänsyn talade emellertid enligt utskottets mening för öppna rekryteringsförfaranden. Mot denna bakgrund ansåg utskottet inte att den typ av sekretessbestämmelser som motionärerna efterlyste borde införas. Motionen avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Domarrekruteringsutredningen bl.a. har i uppdrag att kartlägga och analysera om benägenheten att söka domaranställningar påverkas av öppenheten i ansökningsförfarandet. Utredningens arbete bör enligt utskottets mening inte föregripas, och därför avstyrks motionerna 2015/16:763 och 2016/17:2240.

När det gäller fråga om öppenhet i rekryteringsförfaranden vid ansökan om tjänst inom all offentlig verksamhet är utskottet i likhet med tidigare ställningstaganden inte berett att ta initiativ till ändrade sekretessregler i enlighet med det som anförs i motionen. Motionen 2016/17:1458 avstyrks därför.

Översyn av offentlighets- och sekretesslagen i samband med översyn av socialtjänstlagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om översyn av offentlighets- och sekretesslagen i samband med översyn av socialtjänstlagen.

Motionen

I motion 2015/16:1868 av Eva Lindh m.fl. (S) begärs att även offentlighets- och sekretesslagen ses över i samband med den utlovade översynen av socialtjänstlagen. Motionärerna anför att socialtjänstlagen är föråldrad och inte svarar mot de nya behov, frågor och företeelser som har uppkommit sedan lagens tillkomst. Därför behövs en enhetlig översyn av socialtjänstlagen, då

bl.a. barnperspektivet behöver förstärkas. I samband med detta bör även en översyn av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, genomföras, eftersom lagarna i hög grad är avhängiga varandra.

Gällande ordning

Bestämmelser om tystnadsplikt finns i 15 kap. socialtjänstlagen (2001:453). Enligt 15 kap. 3 § socialtjänstlagen gäller OSL i det allmännas verksamhet.

I 26 kap. OSL finns bestämmelser om sekretess för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, hälsotillstånd m.m. inom bl.a. socialtjänsten. I den lagen finns även vissa sekretessbrytande bestämmelser.

Pågående utredning

Regeringen beslutade i april 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av socialtjänstlagen (2001:453) och vissa av socialtjänstens uppgifter (dir. 2017:39). I uppdraget ingår att föreslå åtgärder som kan bidra till en förutsägbar, likvärdig, jämlik, jämställd och rättssäker tillgång till socialtjänsten och dess insatser. Översynen ska resultera i en lagstiftning som främjar effektiva och kunskapsbaserade insatser av god kvalitet inom befintliga ramar. I översynen ska särskilt beaktas hur lagens struktur kan utformas så att den tydliggör och tillgodoser helhetssynen. Utredaren ska därför bl.a. se över socialtjänstlagens struktur och konstruktion och föreslå ändringar som underlättar tillämpningen och gör lagen lättare att förstå.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2018.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser inte anledning att föreslå ett sådant tillkännagivande som efterfrågas om en översyn av offentlighets- och sekretesslagen i samband med översynen av socialtjänstlagen. Motionen avstyrks.

Stärkt tillsyn på integritetsområdet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om stärkt tillsyn på integritetsområdet.

Jämför reservation 10 (L).

Motionerna

Mathias Sundin m.fl. (FP) begär i motion 2015/16:2788 yrkande 6 att tillsynen på integritetsområdet stärks. Motionärerna anför att det behövs en samlad integritetsmyndighet och att Datainspektionen bör ersättas av en

integritetsinspektion med generellt mandat att bevaka hur regelverket till skydd för integriteten beaktas i myndigheternas arbete. Integritetsinspektionen ska också ha en övergripande roll som tillståndsmyndighet för integritetskänslig hantering av personuppgifter.

Ett liknande förslag finns i motion 2016/17:3470 yrkande 6 av Tina Acketoft m.fl. (L). Vidare begär motionärerna att regeringen i en årlig skrivelse till riksdagen redovisar utvecklingen när det gäller skyddet för den personliga integriteten (yrkande 7). Skrivelsen bör avse såväl de legala förutsättningarna för integritetsskyddet som den övergripande utvecklingen vad gäller användningen av olika slags informationsteknik som påverkar integriteten.

Aktuella utredningar

Som har nämnts ovan i betänkandets inledande avsnitt har en särskild utredare haft i uppdrag att överväga hur ett i högre grad samlat integritetsskydd kan fungera inom en och samma myndighetsstruktur genom att tillsynen över behandling av personuppgifter samlas hos en myndighet. I betänkandet Ett samlat ansvar för tillsyn över den personliga integriteten (SOU 2016:65) har utredningen övervägt om ett ännu mer samlat tillsynsansvar skulle kunna vara en fördel när det gäller effektivitet, resursutnyttjande och enhetlighet i tillsynsarbetet. Utredningens slutsats är att det inte är möjligt eller ens lämpligt att samla all tillsyn över behandling av personuppgifter hos en enda myndighet. Utredningen föreslår därför att Datainspektionen även i fortsättningen bör vara den centrala myndigheten när det gäller personuppgiftsbehandling, men att viss tillsyn härutöver även i fortsättningen ska utföras av andra myndigheter. Det föreslås även att tillsynsansvaret i några fall överförs från Post- och telestyrelsen respektive Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden till Datainspektionen. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Som redan har nämnts ansåg Integritetskommittén i delbetänkandet SOU 2016:41 att det inte bör inrättas något integritetsskyddsråd. I delbetänkandet lämnar Integritetskommittén även förslag om bl.a. att regeringen i en årlig skrivelse till riksdagen ska informera om utvecklingen och det aktuella tillståndet när det gäller frågor som rör personlig integritet, informationsteknik och de legala förutsättningarna för integritetsskyddet. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Utskottets tidigare behandling

Motioner om inrättandet av en integritetsskyddsmyndighet har behandlats tidigare av utskottet, senast våren 2014 (bet. 2013/14:KU25 s. 9). Utskottet konstaterade att den då aviserade parlamentariska kommittén skulle få i uppdrag att se över frågor om både integritetsskyddets utformning och var ansvaret för kontroll och uppföljning bör ligga. Utskottet ansåg att detta arbete

inte borde föregripas och avstyrkte därför motionerna. Motionsyrkanden om inrättandet av en integritetsskyddsmyndighet har även behandlats i samband med utskottets behandling av vissa budgetpropositioner (se exempelvis bet. 2012/13:KU1 s. 51 och 2013/14:KU1 s. 54). Motionerna avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att frågor som rör stärkt tillsyn på integritetsområdet nyligen har utretts. Utredningarna behandlar bl.a. sådana frågor som tas upp i motionsyrkandena om samlat ansvar för tillsyn över den personliga integriteten och regeringens redovisning om utvecklingen när det gäller frågor om personlig integritet. Beredningen av utredningsförslagen bör enligt utskottets mening inte föregripas. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om handel med personuppgifter, missbruk av offentlighetsprincipen, forskares tillgång till sekretessbelagda uppgifter, tystnadsplikt för tolkar och publicering av bilder för brottsbekämpning.

Motionerna

I betänkandet behandlas motionsförslag som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet tidigare behandlat under valperioden. Detta har gjorts i betänkande 2014/15:KU15. Riksdagen har i enlighet med utskottets förslag avslagit motionsyrkandena. Utskottet vidhåller sina tidigare uppfattningar och avstyrker motionerna 2015/16:2467 (M), 2015/16:2723 (M), 2015/16:2561 (M), 2015/16:2254 (KD), 2015/16:2286 och 2016/17:1664 (båda KD) samt 2015/16:2357 och 2016/17:676 (båda M).

Reservationer

1. Personlig integritet, punkt 1 (SD)

av Jonas Millard (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
 2015/16:2066 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) och
 2015/16:2781 av Robert Hannah m.fl. (FP) yrkande 2 och
 avslår motionerna
 2015/16:395 av Mathias Sundin och Birgitta Ohlsson (båda FP) yrkandena 1
 och 2,
 2015/16:511 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP),
 2015/16:517 av Birgitta Ohlsson (FP),
 2015/16:2644 av Ulf Berg och Gunilla Nordgren (båda M),
 2015/16:3049 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 4 och 5,
 2016/17:657 av Nina Lundström (L) yrkandena 1 och 2,
 2016/17:1529 av Gunilla Nordgren (M),
 2016/17:3053 av Solveig Zander (C) och
 2016/17:3156 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Utvecklingen under de senaste 20 åren på it-området har medfört nya möjligheter, men också en hel del problem, såsom ökad kartläggning av användarna. Kartläggningen sker ofta för att företag ska kunna skicka riktade annonser till användarna.

Vid en granskning i Dagens Nyheter för en tid sedan uppmärksammades också hur flera kommuner, landsting och regioner, medvetet eller omedvetet samarbetade med utländska företag vars primära syfte är att just kartlägga användarna, deras surfmönster och intressen. Det är också vanligt att kända programvaror och operativsystem kartlägger sina användare.

För ytterligare en tid sedan uppmärksammades hur personer över hela världen med en viss typ av router av ett välkänt och väletablerat märke genom ett enormt säkerhetshål lämnade sina privata hårddiskar öppna för allmänheten, som genom några enkla knapptryckningar med enkelhet kunde komma åt dessa och kopiera eller lägga till och även radera allt innehåll.

På internetforum och i datortidningar riktade till it-intresserade sprids ofta artiklar samt även tips och guider hur internetanvändare bör gå tillväga för att skydda sig mot att bli kartlagda, samt hur de bör tänka kring säkerhet för att slippa bli utsatta för att någon exempelvis kommer åt deras privata filer. Tyvärr är dessa forum och tidskrifter inte något som den stora allmänheten läser i någon större utsträckning och när de stora tidningarna publicerar dessa nyheter är de många gånger så sent ute att skadan redan är skedd.

Enligt vår mening har utvecklingen gått så långt att it-säkerheten och den personliga integriteten på internet och i våra datorer måste bli en nationell fråga som får större vikt än vad den har i dag. Datainspektionen arbetar redan med dessa frågor, men vad som behövs är en nationell portal där såväl larmrapporter som enkla guider för internetanvändarna samlas på ett och samma ställe. Vi anser därför att regeringen bör ge Datainspektionen i uppdrag att inrätta en sådan nationell portal.

Härutöver anser vi att konsumenters integritetsskydd vid näthandel behöver förstärkas. Lagstiftningen behöver förtydligas så att konsumenterna får ett fullgott skydd för sina personuppgifter vid näthandel.

2. Personlig integritet, punkt 1 (L)

av Tina Acketoft (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2781 av Robert Hannah m.fl. (FP) yrkande 2 och avslår motionerna

2015/16:395 av Mathias Sundin och Birgitta Ohlsson (båda FP) yrkandena 1 och 2,

2015/16:511 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP),

2015/16:517 av Birgitta Ohlsson (FP),

2015/16:2066 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD),

2015/16:2644 av Ulf Berg och Gunilla Nordgren (båda M),

2015/16:3049 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 4 och 5,

2016/17:657 av Nina Lundström (L) yrkandena 1 och 2,

2016/17:1529 av Gunilla Nordgren (M),

2016/17:3053 av Solveig Zander (C) och

2016/17:3156 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Som konsumenter utför vi allt större del av våra inköp via nätet. Näthandeln innebär stora fördelar för konsumenten, t.ex. ett större utbud och bättre möjlighet att jämföra priser. Men den snabbt ökande andelen inköp via nätet gör också att konsumenterna lämnar ifrån sig allt mer uppgifter om sig själva och sina konsumtionsmönster, uppgifter som är mycket eftertraktad information för företagen. En omfattande vidareförsäljning av sådan information sker mellan företag på ett sätt som är omöjligt för konsumenterna själva att överblicka. Sammantagen ger denna information mycket stora möjligheter att kartlägga individers liv och tillvaro.

De flesta konsumenter har ingen chans att överblicka vilken information som lagras om dem, och hur den sprids vidare. I många fall är det också ett krav att de godkänner att informationen lagras och lämnas vidare för att en affär över huvud taget ska kunna bli av. Detta skapar en väsentlig obalans i relationen mellan företagen och den enskilde konsumenten.

Konsumenters integritetsskydd behöver förstärkas. Lagstiftningen behöver förtydligas så att konsumenterna får ett fullgott skydd för sina personuppgifter vid näthandel. Företag behöver givetvis kunna spara uppgifter om sina kunder, men det behövs ett starkare skydd vad gäller vilken typ av uppgifter som får sparas och hur länge detta får ske utan att konsumenten förnyrar sitt medgivande. Konsumenten behöver också få möjlighet till insyn i vilka uppgifter som lagras, och möjlighet att få dem raderade. Sverige kan gå före för att stärka konsumenters integritetsskydd, och Sverige bör också aktivt arbeta för en fungerande reglering på europeisk nivå.

3. Kvalitetsverktyg för webbplatser, punkt 2 (SD, KD)

av Jonas Millard (SD), Crister Spets (SD) och Sofia Modigh (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2684 av Tuve Skånberg m.fl. (KD) yrkande 2 och

2016/17:2857 av Tuve Skånberg m.fl. (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Hat och hot på nätet drabbar ungdomar, journalister, opinionsbildare och politiker. Kränkningarna på nätet måste tas på allvar och det behövs bl.a. preventiva åtgärder som leder till färre nätkränkningar.

Regeringen bör därför ge Datainspektionen i uppdrag att utveckla ett kvalitetsverktyg för sajter med hög integritetsstandard, samt överväga om det bör tas fram ett kvalitetsverktyg för internetjänster i relation till den personliga integriteten, likt *truste.com*, som innebär en märkning av sajter med hög integritetsstandard. Detta skulle vara ett sätt att belöna de sajter och tjänster som arbetar medvetet mot kränkningar på nätet.

4. Sekretessbrytande bestämmelse vid vanvård av djur, punkt 3 (V)

av Nooshi Dadgostar (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed avslår riksdagen motionerna

2015/16:543 av Birgitta Ohlsson och Christina Örnebjär (båda FP) yrkande 5 och

2016/17:2289 av Thomas Finnborg (M).

Ställningstagande

I avvaktan på resultatet av beredningen av Djurskyddsutredningens förslag och den aviserade propositionen om en ny djurskyddslag finns det enligt vår mening inget behov av något initiativ från riksdagen. Motionsyrkandena ska därför avslås.

5. Sekretessbrytande bestämmelse för SOS Alarm, punkt 4 (SD)

av Jonas Millard (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2827 av Kent Ekeroth och Adam Martinen (båda SD) yrkande 16 och

2016/17:2284 av Kent Ekeroth och Adam Martinen (båda SD) yrkande 16.

Ställningstagande

Dagens sekretessregler och samtalsordning för larmsamtal till SOS Alarm innebär att polisen riskerar att få information senare än övriga räddningsaktörer. Detta leder till ett onödigt dubbelarbete och till att polisens insatser försenas, vilket i sin tur riskerar att medföra riskfyllda uttryckningar och ett försvårat polisarbete. Det är därför nödvändigt att sekretessreglerna ändras så att polisen kan få uppgifter om akuta ärenden samtidigt som den övriga räddningstjänsten.

6. Offentlighet i skolor med enskild huvudman, punkt 5 (SD)

av Jonas Millard (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:1286 av Richard Jomshof (SD),
2015/16:1686 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 3 och
2016/17:2519 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller för skolor som bedrivs i offentlig regi. Det innebär att handlingar som kommer in till, upprättas och förvaras på skolan är allmänna handlingar som alla har rätt att ta del av, med den begränsning som följer av gällande sekretessbestämmelser.

Huvudmän för fristående skolverksamhet, skolbarnsomsorg och förskoleverksamhet omfattas inte av offentlighets- och sekretesslagens bestämmelser. Friskolor behöver därför inte lämna ut handlingar i samma utsträckning som kommunala skolor, trots att de är offentligt finansierade. De kommunala och de fristående skolorna verkar därmed inte under jämlika förhållanden.

Samma principer om offentlighet för handlingar rörande verksamheten ska gälla för alla skolformer, oavsett huvudman. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om detta.

7. Sekretessbrytande bestämmelse för statligt anställningsstöd, punkt 6 (SD, V)

av Jonas Millard (SD), Crister Spets (SD) och Nooshi Dadgostar (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:378 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkande 15 och
2016/17:1196 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkande 13.

Ställningstagande

Under de senaste fem åren har drygt 75 miljarder kronor betalats ut i statligt anställningsstöd till privata företag. Uppgift om vilka företag som har tagit del av bidragen och hur mycket pengar respektive företag har fått är belagt med sekretess med hänsyn till företagarnas affärsintressen.

Nuvarande ordning gör det svårt för myndigheter och journalister att granska vilka företag som tar emot statliga lönesubventioner och huruvida det förekommer överutnyttjande, felaktiga utbetalningar och andra oegentligheter. Allmänhetens insyn i hur skattemedel används bör väga tyngre än den enskilda företagarens affärsintressen. Det finns ett stort samhällsintresse och behov av transparens, öppenhet och insyn när det gäller hur de statliga lönesubventionerna används.

Regeringen bör göra det möjligt för myndigheter och journalister att granska vilka företag som tar emot statliga lönesubventioner samtidigt som skyddet för den enskildes integritet säkras.

8. Digitalisering inom offentlig förvaltning, punkt 7 (M)

av Andreas Norlén (M), Annicka Engblom (M), Maria Abrahamsson (M) och Patrick Reslow (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3074 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 21 och
avslår motionerna
2015/16:229 av Erik Ottoson (M) yrkande 3,
2015/16:734 av Anette Åkesson (M) yrkande 3 och
2016/17:682 av Anette Åkesson (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Modern teknik och innovationer kan medföra stora möjligheter för såväl brukare som medarbetare i välfärden. Inom välfärdssektorn finns områden där ny teknik snabbt införs och används. Modern teknik tillgodogörs emellertid inte i tillräckligt stor utsträckning inom välfärdssektorn generellt. Om it och digitaliseringens möjligheter bättre tas tillvara i välfärden finns betydande möjligheter att förbättra kvalitet, öka tillgänglighet och likvärdighet. Detta samtidigt som vi gemensamt får mer välfärd för satsade resurser. Detta är angeläget ur flera perspektiv, inte minst med tanke på den demografiska utvecklingen. Regeringen bör därför säkerställa att lagstiftningen följer med digitaliseringen samtidigt som hänsyn tas till enskildas personliga integritet.

9. Informationsteknik och demokrati, punkt 8 (V)

av Nooshi Dadgostar (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed avslår riksdagen motion
2015/16:2496 av Andreas Norlén m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Det bedrivs mycket arbete som rör digitalisering inom offentlig förvaltning, och många av de frågor som aktualiseras i motionsyrkandet har nyligen utretts eller är föremål för överväganden i pågående utredningar, bl.a. frågor om effektiv styrning och rättsliga förutsättningar för en digitalt samverkande förvaltning samt skyddet av enskildas personliga integritet.

Pågående utredningsarbeten och beredningen av förslag inom Regeringskansliet bör inte föregripas. Mot denna bakgrund anser jag att det inte finns skäl att göra något tillkännagivande. Motionsyrkandena ska därför avslås.

10. Stärkt tillsyn på integritetsområdet, punkt 11 (L)

av Tina Acketoft (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:2788 av Mathias Sundin m.fl. (FP) yrkande 6 och
2016/17:3470 av Tina Acketoft m.fl. (L) yrkandena 6 och 7.

Ställningstagande

Den nuvarande myndighetsstrukturen på integritetsområdet är föråldrad. Sverige behöver en samlad integritetsmyndighet. Datainspektionen bör ersättas av en integritetsinspektion med generellt mandat att bevaka hur regelverket till skydd för integriteten beaktas i myndigheternas arbete. Integritetsinspektionen ska också ha en övergripande roll som tillståndsmyndighet för integritetskänslig hantering av personuppgifter. Ett första steg i denna riktning är det förslag till utvidgat uppdrag för Datainspektionen som framläggs i Integritetskommitténs delbetänkande Hur står det till med den personliga integriteten? (SOU 2016:41).

Regeringen bör också i en årlig skrivelse till riksdagen redovisa utvecklingen när det gäller skyddet för den personliga integriteten. Skrivelsen bör avse såväl de legala förutsättningarna för integritetsskyddet som den övergripande utvecklingen vad gäller användningen av olika slags informationsteknik som påverkar integriteten.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:229 av Erik Ottoson (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en samordningsfunktion som hanterar risker för den personliga integriteten i samband med att allt mer information tillgängliggörs i form av öppna data och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:378 av Ali Esbati m.fl. (V):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör göra det möjligt för myndigheter och journalister att granska vilka företag som tar emot statliga lönesubventioner, samtidigt som skyddet för den enskildes integritet säkras, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:395 av Mathias Sundin och Birgitta Ohlsson (båda FP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att av integritetsskäl införa ett kontantbetalningsalternativ vid betalning av trängselskatt eller trängselavgifter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förtydligande i 9 och 10 kap. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) om att det inte är tillåtet att lämna ut uppgifter om beslut i trängselskatteärenden till annan myndighet, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:511 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett förbud bör införas mot att bygga upp tekniska system som i masskala identifierar människor på offentliga platser och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:517 av Birgitta Ohlsson (FP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avläsning på offentliga platser av människor via radioetiketter (RFID) i deras kläder eller andra tillhörigheter måste regleras i lag och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:543 av Birgitta Ohlsson och Christina Örnebjär (båda FP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en sekretessbrytande regel bör införas i offentlighets- och sekretesslagen så att hälso- och sjukvårdspersonal samt socialtjänsten får lämna uppgifter om djurskyddsproblem vidare till kontrollmyndigheten, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:734 av Anette Åkesson (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör säkerställas att den pågående utredningen tar hänsyn till skyddet av den enskildas personliga integritet och ser till att det är möjligt att nyttja de fördelar som anonyma aggregerade data kan innebära för innovationer inom välfärden och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:763 av Maria Abrahamsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett tidsbegränsat sekretesskydd vid tillsättning av domstolschefer, justitieråd, domare vid Europadomstolen, EU-domstolen och EU-domstolens tribunal samt som generaladvokat vid EU-domstolen motsvarande det som gäller vid tillsättning av t.ex. generaldirektörer och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1286 av Richard Jomshof (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skolor med enskild huvudman ska följa offentlighets- och sekretesslagen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1686 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlighets- och sekretesslagen även ska gälla i skolor med enskild huvudman och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1868 av Eva Lindh m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i samband med den utlovade översynen av socialtjänstlagen även se över offentlighets- och sekretesslagen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2066 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Datainspektionen att starta en internetportal där de löpande informerar om nya upptäckta hot mot den personliga integriteten på internet och i våra datorer samt enkla guider för hur vanliga användare kan skydda sig mot kartläggning och intrång och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2254 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om offentliggörande av uppgifter om svenska Stasispioner och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2286 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda behovet av en samlad lagstiftning i syfte att tydliggöra och förstärka tystnadsplikten för personer som utför tolkuppdrag och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2357 av Lars-Arne Staxäng (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att polisen bör kunna publicera bilder så att allmänheten kan hjälpa till att klara upp fler brott och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2467 av Johan Hultberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en bred översyn av handeln med personuppgifter och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2496 av Andreas Norlén m.fl. (M, C, FP, KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om informationsteknikens roll för att främja demokratin och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2561 av Finn Bengtsson och Hans Wallmark (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en ändring i offentlighets- och sekretesslagens och polisdatalagens huvudregel om 70 års sekretess för forskares fria tillgång till hemligstämplat material i särskilda fall och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2644 av Ulf Berg och Gunilla Nordgren (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att se över vilka öppna register som det kan finnas skäl att förändra för att stärka människors integritet, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2684 av Tuve Skånberg m.fl. (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett uppdrag till Datainspektionen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2723 av Cecilia Widegren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om offentlighetsprincipen kan missbrukas i syfte att planera och begå brott och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2781 av Robert Hannah m.fl. (FP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konsumenters integritet vid köp på nätet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2788 av Mathias Sundin m.fl. (FP):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt tillsyn på integritetsområdet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2827 av Kent Ekeröth och Adam Martinen (båda SD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sekretessreglerna och samtalsordningen mellan SOS Alarm och länskommunikationscentral ska ändras så att polisen kan få uppgifter om akuta ärenden samtidigt som övrig räddningstjänst och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3049 av Ola Johansson m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka regelverket för konsumentens personuppgifter och integritet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se till att konsumenter alltid kan radera sina personuppgifter från digitala tjänster som samlar information om användaren, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3074 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att lagstiftningen följer med digitaliseringen samtidigt som hänsyn tas till den enskildes personliga integritet och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:657 av Nina Lundström (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna integriteten i den digitala världen och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna konsumentens rättigheter i den digitala världen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:676 av Lars-Arne Staxäng (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för polisen att publicera bilder så att allmänheten kan hjälpa till att klara upp fler brott och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:682 av Anette Åkesson (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör säkerställas att det tas hänsyn till skyddet av den enskildas personliga integritet och tillses att det är möjligt att nyttja de fördelar som anonyma aggregerade data kan innebära för innovationer inom välfärden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:1196 av Ali Esbati m.fl. (V):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör göra det möjligt för myndigheter och journalister att granska vilka företag som tar emot statliga lönesubventioner, samtidigt som skyddet för den enskildes integritet säkras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:1458 av Lena Asplund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sekretess vid ansökan om tjänst inom offentlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1529 av Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att se över vilka öppna register som det kan finnas skäl att förändra för att stärka människors integritet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1664 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en enhetlig lagstiftning som reglerar tolkars rättsliga grund ur sekretessynpunkt även när de anlitas av andra än myndigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:2240 av Jessika Roswall (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett tidsbegränsat sekretesskydd vid tillsättning av domstolschefer, justitieråd,

övriga ordinarie domare vid Sveriges Domstolar, domare vid Europadomstolen, EU-domstolen, EU-domstolens tribunal samt av generaladvokat vid EU-domstolen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2284 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sekretessreglerna och samtalsordningen mellan SOS Alarm och länskommunikationscentral ska ändras så att polisen kan få uppgifter om akuta ärenden samtidigt som övrig räddningstjänst, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:2289 av Thomas Finnborg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över möjligheten till att i offentlighets- och sekretesslagen införa en sekretessbrytande klausul som möjliggör för hemtjänstpersonal att anmäla djurplågeri, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:2519 av Robert Stenkvist m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlighets- och sekretesslagen även ska gälla i skolor med enskild huvudman och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2857 av Tuve Skånberg m.fl. (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett uppdrag till Datainspektionen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3053 av Solveig Zander (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstifta om en integritetsbalk i syfte att skydda medborgarnas personliga uppgifter och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3156 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett tilläggsdirektiv till utredningen om dataskyddsförordningen (dir. 2016:15) och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3470 av Tina Acketoft m.fl. (L):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt tillsyn på integritetsområdet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om årlig regeringsskrivelse till riksdagen om utvecklingen vad gäller skyddet för den personliga integriteten och tillkännager detta för regeringen.